

Magyar Református Nevelés

református pedagógiai szaklap

VIII. évf.

4. szám

2007. szeptember

A TARTALOMBÓL:

Országos református
tanévnyitó

450 éves a nagykőrösi
református iskola

„Ha Isten velünk kicsoda
ellenünk?”

Bemutakozik a Pálmácska
Református Óvoda

Reflektorban az egyházi
iskolák

A magyar református nevelés
478. tanévében

Arany János Református Gyakorló Általános Iskola

A tanévkezdést a pedagógusok rendszerint izgalommal várják, ám az idei tanévnnyitó előtt olyan – sajnos előre megjósolható – problémákkal kellett szembenézniük, melyek az utóbbi évtizedek állandóságához szokott pedagógustársadalmát egzisztenciálisan érintették, az izgalom így rövidesen szorongássá, majd félelemmé változott. Reméltük, hogy az ígért reformok – miként az a reformok esetében általában lenni szokott –, minden kedvezőtlen előjel ellenére, mégis a szebb jövő felé mutatnak, ehelyett azonban döbbenetesen szembesültünk az üres iskolaépületekkel, álláskereső pedagógusok ezreivel. Néhány lapszámmal korábban a kistérségi társulásokról megjelent írásomban a kormányzat „reformtörekvéseire” – belátom, meglehetősen naivsággal – a következőképpen reagáltam: „csupán remélni tudom, hogy hosszútávon nem zsákutcának, hanem életképes perspektívának bizonyul a kormányzat törekvése.” Időközben azonban világossá vált, hogy a gazdasági prioritás a közoktatás esetében is felülírta a szociális érzékenységet: az egyén számadat, mely más számadatok függvényében mozgatható egyik helyről a másikra. Konkrétan: ha nincs gyerek, akkor nincs szükség iskolára és pedagógusra sem. Másként fogalmazva: ha nem a mi településünk tartja fenn az iskolát, milyen sok egyéb dologra marad pénzünk! Tényleg ennyire egyszerű lenne a képlet?

Nemrégiben Mezőörsön jártam, ahol a polgármester és a református lelképásztor a falu jóra való „népével” karöltve az önkormányzati általános iskola – és ezzel együtt a falu – jövőjének a biztosítására szövetkezett. Csupán néhány felső tagozatos diák – no meg a község önkormányzati képviselőinek – jóindulata hiányzott ahhoz, hogy szeptemberben elindulhasson a tanév a Weöres Sándor Általános Iskolában. Jó magyar szokás szerint azonban az egység helyett a széthúzás és a kicsinyes önérdék lépett a közérdek helyébe. A községben az önkormányzati mellett 1999 óta alapítványi iskola is működik – már az is elég furcsa, hogy egy ezerlelkes településen két oktatási intézmény is megéljen –, ám a mostani változások kiélezték a korábban lappangó ellentétet az intézmények között. Az önkormányzati képviselőtestület két pártra szakadt, és az alapítványhoz (és annak iskolájához) közel állók az önkormányzati intézmény bezárása mellett kardoskodtak, holott a mezőörsi diákok 90%-a ebbe az iskolába jár. A felnőttek szűklátókörűségét rövid távon a gyerekek, hosszú távon pedig az egész falu megszenvedné, ha nem lennének elkötelezett, szilárd hittel és erkölccsel bíró, a jövőt reálisan látó, józan emberek.

A szükség nagy úr, tartja a közmondás, egy másik szerint pedig a szükség törvényt bont. Bogárdi Zoltán mezőörsi polgármester makacs ember, ha valamit a fejébe vesz, azt véghez is viszi. „Aki messzebbre lát, annak felelőssége, kötelessége is sokkal nagyobb” – vallja a polgármester. Hála Istennek, a község lakosságának nagy része megértette a célt és kiállt mellette, amikor a falu vezetője önkormányzati ingatlanokat ajánlott fel sokgyermekes családoknak. A terveket tett követte, hiszen az idő szorított, közeledett szeptember és az iskolakezdés. Százhalombattáról a Vöröskereszt szükséglakásából érkezett a hatgyerekes Puskás család, a polgármester az apának munkát keresett és talált is, az iskola így, legalábbis egy időre, megmenekült.

A mezőörsi polgármester kreativitása sok bajba jutott település számára példaértékű lehet. Persze nem mindenkinek van lehetősége ingatlanokkal elcsábítani családokat a nagyvárosokból, azonban a leleményesség a szorongatott helyzetben lévő önkormányzati (és egyházi) fenntartók számára kiutat mutathat, hiszen az iskola, a települési infrastruktúra és végeredményben a település jövője a tét. Bogárdi Zoltán szerint, aki most elveszti az iskoláját, nagy esélye van arra, hogy a következő öt évben önkormányzatiságát is elveszítse, hiszen a kormányzat racionalizálási törekvése morális válságba sodorta, sodorja a vidéki közösségeket: az ellehetetlenülő önkormányzatok igyekeznek szabadulni minden teherteremtől, így aztán hamarosan önkormányzatiságuk maradványát is felszámolva jövőjükéről mondanak le. Bogárdi úgy látja, hogy a megszorítások következményeként egy spontán integrációs folyamat indul majd meg, az infrastruktúrájukat veszített falvak lakói oda áramolnak, ahol teljes szolgáltatáshoz (óvoda, iskola, posta, tömegközlekedés stb.) juthatnak, így aztán hosszú távra veszít, aki most elveszíti iskoláját.

A gazdasági megszorítások a kistelepüléseket még jobban sújtják, mint a városokat, a falvak vezetői elkeseredésükben azon gondolkodnak: „Lehet-e egyáltalán bármit is tenni, mint meghajolni a nemzetgazdaság érdekei előtt? Ha jobban belegondolunk tényleg nincs értelme 200 nyugdíjas és néhány 10 család számára fenntartani, postát, óvodát, iskolát, önkormányzatot, templomot...”

Mezőörs példája jól mutatja, hogy nemcsak lehet, hanem kell is cselekedni! A község polgármestere bízik abban, hogy a betelepülő családok jó hatással lesznek a falu szaporodási hajlandóságára és az újonnan érkezett családok élesztővé válnak a falu közösségében.

Hány álmot alszunk?

Dr. Szabó István

Imádság

Magasztalással, hálaadással, dicsőítéssel állunk előtted, Mennyei Atyánk, az Úr Jézus Krisztusért. Magasztalunk Téged megtartó kegyelemért, hálát adunk örökkévaló jószágodért és dicsőítünk azért a nagy szeretetért, mellyel körülvetted és körülveszed életünket. S megengeded, hogy ezt az esztendőt itt, ebben a közösségben a Te segítségül hívásoddal kezdjük meg. Kérünk is mennyei Atyánk, küldd el Szent Lelkedet, végy bennünk általa lakozást, ragyogtasd ránk szent igéd világosságát, és igéd által szülj minket új életre. Tisztogass meg minden vétkünkötől, s kötelezz el bennünket arra, hogy mindent a Te neved dicsőségére tegyünk ebben a ránk következő tanesztendőben is.

Tudjuk, mennyei Atyánk, hogy megsegítő kegyelem nélkül egy tapodtat sem tehetünk, még csak nem is gondolhatunk semmit, ezért hát magasztalunk és dicsőítünk, hogy tudhatjuk, hogy ez a mostani imádságunk sem hiábavaló, mert a mi Urunk, Jézus Krisztusunk nevében meghallgatod azt.

Így légy velünk istentiszteletünkön, ünnepi évnyitónkon, szenteld meg szívünket, érzésünket, egész valónkat. S akkor boldog szívvel hihetjük, hogy amit teszünk a Te dicsőségedet, és embertársaink javát fogja szolgálni. Jézus Krisztusért, a mi Urunkért kérünk, hallgass meg minket.

Ámen

Textus: János 11, 1. 11-26.

„Jézus azután hozzátette: „Lázár, a mi barátunk elaludt, de elmegyek, hogy felébresszem...”

Kedves gyülekezet, kedves testvéreim! Több mint negyedszázada annak, hogy ösztöndíjasként Amerikában egy tanévnyitón vettem részt. Az évkezdésre gyülekezőket döbbenetes hír fogadta: diákok és professzorok sírva mondogatták egymásnak, hogy két nappal korábban meghalt a legnépszerűbb diák, akit én nem ismerhettem. Bár idegenként voltam ott a megnyitón, teljesen átéreztem a megrendülést. Mondogattam is magamban: milyen nagy ünnepontó a halál. Milyen nagy ünnepontó, amikor úgy kell egy évkezdésre, egy nagyszerű alkalomra összegyülekezni, hogy tudjuk, valami végleg elveszett, vagy éppen valaki végleg elveszett, valami visszavonhatatlanul lezárult. Egy új kezdetben arról beszélünk, hogy valami véget ért – nincs is nagyobb ünnepontás ennél.

A mai ige, Lázár halálának és feltámasztásának története mégsem ünnepontó, sőt ez az igazi ünnepi ige, ez való ide közénk, mert ez a feltámasztásnak és az életnek az igéje. Én vagyok a feltámasztás és az élet, mondja Jézus a síró testvérnek, majd megkérdezi: Hiszed-e ezt?

Hisszük-e, kedves testvérek, ennek az évnek a kezdetén, megannyi ünnepontó körülmény közepette, hogy van élet, és Jézus hatalmában van a feltámasztás is? Hisszük-e, hogy ennek az új évnek a kezdete valójában mégsem annak számbavétele, hogy mit veszítünk el a mögöttünk levő nyáron?

Én vagyok a feltámasztás és az élet – mondja Urunk. De, hogy mégse csak könnyű, egyházas szlogen legyen ez, mert egy egyházi évnyitón egyébként illik ilyet mondani, hadd hívjak fel mindenkit arra, hogy küzdjünk meg ezért az üzenetért, valóban legyen ez a miénk szívünk és gondolataink szerint is. Mert amíg nem érkezünk el Lázár sírjáiig, és amíg nem látjuk őt, negyednapja meghalva, majd feltámasztva és előjőve a sírból, addig is sok minden történik. Egy nagy dráma megy végbe. Hadd hívjak meg mindenkit erre a nagy drámára, mert ebben bomlik ki Jézus szavának – én vagyok a feltámasztás és az élet – igazi értelme, nekünk szóló üzenete. Ezért így kell mondanunk: az egyik oldalon illúziók, önáltatások, a másik oldalon pedig Jézus ígéretei állnak. Ezek között haladunk Lázár sírjához, ezek között érhetünk el feltámasztásához, ezek között érkezünk el az isteni csodához. Illúziók és önáltatások, illetve Jézus csodálatos ígéretei. Legdrámaibb módon abban az egyetlen momentumban bontakozik ki a feszültség, amikor Jézus hosszú halogatás után úgy dönt, hogy mégis elmegy barátjához, Lázárhoz, felkelteni őt, noha a hír már korábban megérkezett, hogy súlyos beteg. Jézus ezt mondja a tanítványainak: Lázár, a mi barátunk elaludt, de én elmegyek, hogy felköltsem őt. S ekkor azt mondják a tanítványok: Uram, ha elaludt, meggyógyul! Megjegyzi János evangélista, hogy Jézus nem a betegek alvásáról, nem álmokról szól, hanem ahogyan mi is mondjuk metaforikusan, ha valaki meghalt: elaludt – tehát meghalt. Ugyanannak a szónak e kétféle értelmezésében minden benne van hát: az önáltatások és az illúziók világa, de az isteni ígéret világa is. Elaludt, mondják a tanítványok. Jaj, de jó, akkor meggyógyul! Minden szülő tudja, hogy amikor elalszik a betegségben vergődő lázas gyermek,

akkor remélhető, hogy elkezdődik a gyógyulása. Ezt mondják a tanítványok is: elaludt, Uram, ne keltsük fel, majd magától felébred, ne úzzük el a gyógyító álmot, hadd aludjon!

Mennyi mindenre mondják a mai világban is: csak álom. Álom a veszteség, alvás a süllyedés, alvás a tétovaság, gyógyító álom a reformnak nevezett iskolabezárás, tanárok ezreinek elbocsátása, álom az is talán, hogy egy hatéves gyermek arra ébred, hogy már nem abba az iskolába fog járni, ahova a bátyja vagy a nővére, hanem hosszú kilométereket kell buszoznia. Álom itt minden, de nem is baj, aki alszik, az majd meggyógyul.

Míntha azt mondaná a tanítványi kórus Jézusnak: Uram, ne költsd föl, ne menjünk el, majd ha talpra állt, ha a gyógyító álom rendbe tette, meglátogatjuk. Aztán Tamás szavából az is kiderül, hogy nem is volna tanácsos menni. Ezt mondja Tamás, amikor látják Jézus eltökélttségét: menjünk el mi is, hogy meghaljunk övele! A korábbi részben arról olvastunk, hogy Jézust meg akarják ölni – nem tanácsos tehát odamenni, nem tanácsos a nyílt színre kiállni. Nem tanácsos valamit is tenni, jobb visszahúzódní, magunkban maradni, magunkra is az álom jótékony légkörét vonni, és nem tenni semmit, csak aludni. Valóban, ahogy a beteg gyermek, átaludni a veszedelmes időt.

Jézus azonban azt mondja, és tanítványainak is megmondja: Lázár meghalt, de elmegyek, hogy fölkeltem őt. Nem azért megyek, hogy megnyugodva megszemléljem az én alvó barátomat, hogy álmában letöröljem verejrtékező homlokát, adjak néhány praktikus tanácsot a szorongó, kétségbeesett testvéreknek, hanem: azért megyek, hogy fölkeltem őt.

Hány álmot alszunk ünneplő gyülekezet, kedves testvéreim, melyek bizony nem gyógyító álmok? Ezek a feledésnek az álmai, a közönyösségnek az álmai, a mulasztásoknak az álmai; ezek egy tétova, sodródó, vergődő országnak az álmai; ezek a meg sem született gyermekek álmai; ezek a nyári eltékozolt idők álmai, ezek az elmulasztott órák álmai, ezek a tisztességesen meg nem tartott órák álmai! Hány ilyen álmot alszunk? Ezek a halálnak az álmai. Életről és halálról van hát itt szó, mint ahogy minden fontos, igazi, emberi ügyben végső soron életről és halálról van szó.

Most előre kell lépnünk a történetben, ahhoz a megrendítő megjegyzéshez, amikor Jézus odaérkezik Lázár sírjához, és azt mondják neki: Uram, jer és lásd meg a bebalzsamozott és eltemetett barátodat. Ekkor megjegyzi János evangélista: és könnyekre fakadt Jézus.

Háromszor olvasunk az Igében arról, hogy Jézus sírt. Egyszer sírt, amikor elsíratta a szent várost, Jeruzsálemet: Jeruzsálem, Jeruzsálem, hányszor akartalak egybe gyűjteni, mint kotlós a csibéit, de te nem akartad. A Zsidókhoz írt levél azt írja: könnyhullatások közepette tanulta meg Jézus az engedelmességet. És most harmadszor, ezt olvastunk: megállva a sírnál, ahová meghalt barátját temették, könnyekre fakadt Jézus.

Pedig, amikor találkozik Mártával, milyen határozott, amikor szembetalálkozik Máriával, milyen határozott, milyen csodálatos és isteni módon jelenti ki előbb a tanítványoknak, aztán a gyászoló testvéreknek, majd mindenkinek, hogy ő a feltámadás és az élet! Milyen drámai, isteni felségű, amikor leleplezi a tanítványok magatehetetlenségét, restségét, gyávaságát: ti csak azt mondjátok, alszik, és majd felébred. Pedig meghalt, de én elmegyek és fölkeltem őt! Ám most Jézus Krisztus sírt. Az Istenfiú, a testté lett Ige, az örökkévaló, teremtő Isten, a Szentháromság Isten második személye sír.

Lássátok meg az ő könnyeit! Igen, megsíratta barátját, Lázárt. És ha igaz Pascal csodálatos és elgondolkodtató mondása, hogy Jézus Krisztus agóniája a világ végezetéig tart, akkor az is, hogy a világ végezetéig vannak Jézusnak könnyei. És igaz, hogy most, ezen az évnnyitón is vannak Jézusnak könnyei! Hány könnyet hullat értetek az elszórakozott nyár miatt, hány könnyet hullat értetek, diákok, akik talán most is úgy jöttetek egybe: hát igen, el kell kezdeni az évet, de végre együtt van a banda, és lesz haverok, buli, Fanta, majd eltöltjük valahogy ezt az évet is. Megsirat Jézus titeket is, tanárok, minden óráért, amire nem készültetek föl, minden óráért, amit csak úgy rutinból megtartottatok; minden sóhajtasért, amikor azt mondtátok, a mi iskolánk lenne a legkitűnőbb, mert itt csodálatos tanárok vannak, s minden, ami kell egy modern iskolához, csak ezek a fránya diákok ne lennének itt.

Megsiratja Jézus ezt az országot is, megsiratja a jelenlegi magyar oktatáspolitikát, a magyar politikai elit halálos gyengeségét, hogy a jövőbe nem tud semmit beletenni, hanem csak afféle termelői ágazatnak tekinti az oktatást, és mert az a leggyengébb, hiszen itt vannak a legkisebbek, a legkiszolgáltatottabbak, hát hagyja sodródni, mint egy magára hagyott hajót a tengeren. És megsirat minket, az egyházat is, közelebbről a Magyarországi Református Egyházat. Jaj, mennyit tudunk kiabálni, tiltakozni, dobrolni, zászlózni! Imádkozni tudunk-e?

Uram, most is tudom, hogy amit csak kérsz az Istentől, megadja neked az Isten. Jézus, akiről ezt mondja a megrendült testvér. Ő sír! Hány elmulasztott imád-

ságért, az engedelmességnek hány elszalasztott pillanataért, hány semmibe vett szent óráért, hullik Jézus könnye ott a sírnál! Nem érzelmes szentimentalizmus, amit most Jézusnál látunk, nem hollywoodi kedves pepperoni, hogy majd a végén felragyog a szivárvány. Ott a sírnál fakad könnyekre Jézus; mert Lázár nem elaludt, és nem gyógyító álmodik, hanem meghalt.

Nincs már miért illúziókat kergetni, nincs már miért mellébeszélni, nincs már miért egymást vádolni, vagy nyugtatni egymást, hogy majd lesz másként, lesz egy jobb holnap, itt már csak Jézus könnyébe kell betekintnünk.

Ez a könny, a Jézus sírása ígéret! Nem a tehetetlen ember sírása ez, nem annak a könnye, aki karját lecsüggesztve áll, és azt mondja, nincs már mit tenni, lám, az ünneprontó halál betört az életünkbe, az elvesztés nagy fejedelme arat most közöttünk korai aratással. Az Isten céljának a könnye ez, annak a könnye, aki szeret bennünket. Ez a szeretet sírása, éppen ezért ígéret és erő is van benne: Én vagyok a feltámadás és az élet.

És Jézus előszólítja a halott Lázárt. Előszólítja a nemlévőket mint meglévőket, a holtakat mint élőket, meg eleveníti a megholtakat. Ha kell, magához hívja a szétosztottat, mert Ő ezt megteheti. Nem azért, mert hatalmát akarja fitogtatni, hanem azért, mert szeret! Hiszed-é ezt?

Hiszed-é, hogy minden eltékozolt perced ellenére, minden elszórakozott óra ellenére, minden benned és körülötted lévő tehetetlenség ellenére, minden bűnös és vétkes mulasztásod ellenére Ő szeret, egybegyűjt, új életet ad új kezdetet, mert szeret!? Milyen megrendítő Márta szava, amikor azt mondja az ő urának és mesterének: Uram, most is tudom, hogy amit csak kérsz az Istentől, megadja neked az Isten. Immár nem is Márta kér, nem is mi kérünk. Igen, tudom, lenne kívánság ezernyi: egy jobb igazgató, egy jobb felszereltségű iskola, tisztesebb tanári kar, több gyermek, egy jobb egyházi vezetés; hogy ne kelljen alkukkal csikarni az iskolapénzt, hanem kapja meg az egyház is, ami jár neki a közszolgáltatásért. Lenne kérés. A diáknak jobb osztálytársakért, nagyszerűbb tanárokért, szülőknek egy csodálatos nevelési intézményért. Ó, és mennyi kérésünk lenne még ezen kívül is! De most Jézus kér! És ha látátok a könnyeit és megértettétek a szeretetét, akkor halljátok meg azt is, hogy mit kér. Mert kér! Atyám, azt kérem Tőled, hogy egyek legyenek. Atyám, azt kérem Tőled, hogy őrizd meg őket a gonosztól! Atyám, azt kérem Tőled, hogy úgy tudják egymást szeretni, ahogyan Te és Én szeretjük egymást! Atyám, azt ké-

rem Tőled, hogy életük legyen és bővülködjenek. S ha hiszed, hogy Jézus a feltámadás és az élet, ha hiszed, hogy Ő szeret téged, kérdezem: hiszed-é, hogy az Atya az Ő kérését meghallgatja?

Már csak egy van hátra, ünneplő gyülekezet, kedves testvéreim, hogy ez az ige, mely nem ünneprontó, hanem éppen az ünnep lényegét megmutató ige, valóban a miénk legyen, és bennünket a következő esztendőben és az életünk minden napján megsegítsen, nos, csak egy van hátra már, hogy te is tudd azt kérni, amit Jézus kér!

Figyeljétek, milyen megrendítő és csodálatos, amikor Márta Jézussal találkozik! Nem dönti elé kérései özönét: Uram, itt van egy zsákra való fontos és kevésbé fontos, nagyszerű és kisszerű, csomó kérés és kérdés. Végy ki belőle néhányat, és légy szíves, teljesítsd! Azt mondja Márta: Tudom, hogy amit, *Te* kérsz – nem, amit *én* kérek, nem amit én kívánok –, amit *Te* kérsz, azt megadja Isten! Boldog ember, aki a Jézus kérését tudja kérni. Boldog, mert a Mesterét kéri, hiszen ő már tanítvány. Boldog ember, aki érti és érzi, hogy hova vezet bennünket Jézus az Ő kérései által! Hová is? Szükség idején, nyomorúság idején, örömeink és hálának idején, és most itt az évnyitó idején is: mindenkor a mennyei trónus elé vezet, hol hihetem, hogy ha Jézus szavával kérek, és az Ő nevében kérek, és azt kérem, amit ő kér, az valósággá válik.

Én vagyok a feltámadás és az élet! Hiszed-é ezt? – kérdezte Jézus a testvérét sirató Mártától. Én vagyok a feltámadás és az élet! Hiszitek-e? – kérdezi tőlünk Jézus. Annyi siralom, annyi fájdalom, annyi szorongás és kétségbeesés van mennünk, annyi csüggedés és lemondás, annyi önállítatás és illúzió... De: hiszed-é ezt? Hogy Őbenne van az élet, Őbenne van minden új kezdet, Őbenne benne van a meghallgatás? Ha hiszed, és ha az ő kérését kéred, hiszem, hogy boldog ember vagy!

Szeretett gyülekezet, kedves testvérek, diákok, tanárok, szülők, azt kívánom tiszta szívemből, hogy ez az esztendő, melyet most Isten segítségül hívásával megnyitunk, minden iskolában, minden tanteremben, minden otthonban boldog emberek iskolája, otthona, oktatási intézménye legyen. Legyetek boldog emberek! Minden boldogságunk alapja egyedül Jézus Krisztus, élet és halál ura. Minden boldogságunk alapja, ha életünket reá helyezük, és ő általa kérjük mennyei Atyánkat, amit Ő bizonytalán megad nekünk. Ámen.

(Elhangzott 2007. szeptember 1-én Nagykőrösön, az Országos Református Tanévnyitón.)

„Ki hűséget vet, életet arat...”

Ábrám Tibor

„Míg Isten a mi menedékünk,
és hűség minden fegyverzetünk,
addig félnünk nem szabad,
mert a gyökér, az megmarad!

Ki hűséget vet: életet arat,
És a gyökér, az megmarad!”

(Wass Albert: A gyökér megmarad)

Három különböző helyen hangzott el az elmúlt hetekben-hónapokban ez a számunkra kedves Wass Albert-idézet: egy ballagási ünnepi beszéden, ahol az egyik osztály választotta ezt a meghívójára írt mottóul; a Generális Konvent júliusi sárospataki ülésén; és most itt Nagykőrösön, amikor Országos Református Tanévnyitón kérünk Istentől lehetőséget a szolgálatra, és áldást a munkánkra. Kell nekünk egyre hangosabban ismételnünk azt, ami örökségül ránk bízott, és éppen ezért fontos számunkra: hitbeli gyökereinket, nemzeti és kulturális örökségünket, és ennek megőrzését.

Tisztelt Ünneplő Gyülekezet! Kedves Testvérek!

Ezekkel a gondolatokkal köszöntöm az Országos Református Tanévnyitó ünnepséget jelenlétével is megtisztelő intézmények, fenntartók, gyülekezetek és más egyházi testületek képviselőit, a meghívott vendégeket, és rajtuk keresztül szólítom most meg az intézményeink tanulóit, pedagógusait, a szülőket, lelkipásztor és presbiter testvéreket, és mindazokat, akik figyelemmel kísérik országunk jelen oktatási helyzetét, ezen belül kiemelten református intézményeink sorsát, itt a nagykőrösi református templomban és szerte az országban.

Egy tanévnyitó beszédnek buzdítónak, felemelőnek, bátorítóknak, lelkesítőnek kell lennie, a célokat megvilágítóknak, a feladatokat kijelölőnek. De hogyan figyelhetne a célra, a bátorításra, a feladataira a fenntartó, az igazgató, a pedagógus, ha azt látja, hogy mindig a nyár leple alatt módosítják –kedvezőtlenül – az összes olyan jogszabályt, amely az intézmények életét meghatározza? Hogyan tudna munkájára, szolgálatára, intézményeire, küldetésére figyelni Magyar Református Egyhá-

Ábrám Tibor

zunk, ha minduntalan azt tapasztalja, hogy az ország gyepőlőjét kezükben tartók folytonos megszorításokkal rángatják a gyepőlőt, hogy habos lesz tőle a szánk, és ezalatt a valódi párbeszéd légköre és szándéka helyett a párbaj hangulatát keltik?

És mindeközben sajnos nem hallatszik elégszer és elég hangosan a figyelmeztetés: „De nagy baj, hogy gyorsan haladunk, mert rossz irányba megyünk.”

Kedves Testvérek! Kísérjük meg kizárni most szívünkől ezt a hangulatot, és keressük továbbra is Isten üzenetét az új tanévre, amelyet az igehirdetésben is hallottunk. A Wass Albert idézet így kezdődik: „Ha Isten a mi menedékünk, és hűség minden fegyverzetünk...”

Legyen református egyházunk és minden intézménye első feladata a 2007/2008. tanévben megvizsgálni: valóban Isten-e a mi menedékünk? „Te voltál

oltalmunk, menedékünk nemzedékről-nemzedékre.” Olyan nemzedék tudunk-e lenni, aki hiszi és vallja ezt? Mert a gyökér csak így marad meg. Válaszoljunk erre a kérdésre igennel, hiszen akik itt vagyunk mindannyian, szeretnénk ilyen nemzedék lenni, és azért működtetünk nevelő-oktató intézményeket, mert azt szeretnénk, ha gyermekeink nemzedéke és unokáink nemzedéke is ilyen nemzedék lehetne...

Talán pontosan ez a baj intézményeinkkel: mi keresztény értékrendet hordozó, nemzetéért elkötelezett és felelősséget vállaló fiatalokat nevelünk. És mondjuk ki kedves Testvérek, bátran és félelem nélkül, hogy egyházi intézményeinknek 17 évvel az újraindulás kezdete után országosan is mérhető hatása, eredménye van. Csak 4 dolgot hadd emeljek ki a több kutatás sok-sok szempontja közül:

Milyen mértékben határozza meg gyermekeink példaképét és értékrendjét a család, az iskola, és a média?

László Miklós: *Példa-kép. A tizenéves korosztály értékválasztásai és a média* című tanulmányában kereste erre a kérdésre a választ. A kutatás azt mutatja, hogy míg a család hatásában nincs jelentős eltérés (51% az egyházi iskolába járó tanulók esetén 49% a teljes megkérdezettek körében), addig az iskola és a média hatásában pontosan ellentétes eredmény született: egyházi iskolába járó tanulók esetén az iskola hatása 37%, a média hatása 13%, az összes megkérdezettek körében az iskola hatása 13%, a média hatása 37%.

Az adatok azt igazolják, hogy iskoláinknak mérhető nevelési többlete van.

Esélykiegyenlítő hatás

Divatos kifejezés, mondhatnám szlogen ma az esélyegyenlőség. A közoktatási törvény minden iskolának kötelezővé teszi Esélyegyenlőségi program készítését az év végéig.

De legyünk egymással nagyon őszinték, kedves testvérek: sohasem volt esélyegyenlőség a kis eldugott faluban született, szegény család gyermeke, és a nagyvárosban született gyermek oktatási, művelődési lehetőségei közt. Ezt mi, reformátusok, már csak tudjuk, hiszen kollégiumaink ezért is születtek: a falusi tehetséges, tanulni vágyó gyermekeknek esélyt adni a fejlődésre.

Még inkább fokozódott az esélykülönbség, az esélyegyenlőtlenség az elmúlt években a közlekedésétől, óvodájától, iskolájától megfosztott kis településeken.

De ne is beszéljünk arról, hogy az egyik legfontosabb intézményegységünk a diákotthon normatív támogatásának csökkentésével (ez 2006-ban 32 ezer Ft/fő/év összeggel csökkent), majd most szeptember 1-től a kollégista tanulók étkezési támogatásának megvonásával az oktatási kormányzat nem az esélykiegyenlítődést, hanem az esélykülönbség fokozódását idézi elő.

Végezzünk egy gyors számítást: egy olyan családban, amelyiknek két kollégista gyermeke van az étkezési és hazautazási költségek növekedése havonta akár 15 ezer Ft többletkiadást jelenthet. És ez az egyházi intézményeket fajlagosan jobban sújtja, hiszen majdnem mindegyik gimnáziumunk regionális beiskolázású, és rendelkezik diákotthonnal.

De nézzük meg, hogy van-e valamilyen szerepe ma református intézményeinknek az esélykiegyenlítés terén. Pusztai Gabriella: *Társadalmi háttér és iskolai pályafutás* című kutatásában (EDUCATIO 2005. ősz, 534-553. o.) azt találta, hogy míg a nem egyházi oktatási rendszerben ez a hátrány nemhogy nem csökken, hanem az iskolafokozattal való haladással tovább nő, az egyházi iskolába járó tanulók esetén, különös tekintettel a kollégista tanulók körében jelentős esélykiegyenlítő hatást mértek a kutatók.

Egyházi intézményeinknek az esélykiegyenlítés területén mérhető hatása és eredménye van.

Hozzáadott pedagógiai érték

Sok-sok vajúdas után, néhány évvel ezelőtt a magyar közoktatásban is megjelent a hozzáadott pedagógiai érték fogalma. Ne azt nézzük csupán, hogy egy általános iskolából hány tanulót vesznek fel középiskolába, vagy középiskolából felsőoktatási intézménybe, hanem az is nézzük meg, hogy az iskola honnan hova juttatja el a tanulót, mennyit ad hozzá a tanuló eredményéhez, mindeközben azt is vizsgálva, hogy milyen a családi szocio-ökonomiai háttér.

2005 őszén az EDUCATIO című folyóiratban publikálta Neuwirth Gábor a 2000-2004. évek közötti összesített eredményt, és azt találta, hogy gimnáziumokat vizsgálva az egyházi fenntartású gimnáziumok hozzáadott pedagógiai értéke jóval magasabb, mint akár a megyei önkormányzati, akár a települési önkormányzati, akár a központi költségvetési szervek által fenntartott gimnáziumok pedagógiai hozzáadott érték általa.

Nem is tűrte ezt sokáig az állami pedagógiai szakma, a 2005. évi statisztikából már számúzték a hozzáadott

pedagógiai érték fogalmát, amelyben az egyházi gimnáziumok voltak a legjobbak, és bevezették az „el-térés az elvárható eredménytől” nyakatekert fogalmát, amelyben az egyházi gimnáziumok már csak a második legjobb eredményt érték el, a központi költségvetési szervek által fenntartott gimnáziumok megelőznek bennünket. Mindenki megnézheti ezt „*A középiskolai munka néhány mutatója 2005*” című kiadványban.

Református intézményeinknek országosan is jelentős hatása és eredménye van.

A második felsőfokú diploma megszerzésének hajlandósága az egyházi gimnáziumokban végzett fiatalok esetén a legnagyobb. Formálódik és alakul egy fiatal keresztyén értelmiség.

Amiben jelentős tennivalónk és felelősségünk van még, az a társadalmi felelősségvállalásra, és a közéleti szerepvállalásra való nevelés. Nem elég egy jó értékrendet vallani, de fiataljainknak meg kell tanulniuk kiállni e mellett, és másokat tiszteletben tartva, megvédeni becsületüket és értékeiket.

Ebben kell egyházunknak is példát mutatni és minden keresztyén értékrendet és egyházunkat, nemzeti értékeinket és kultúránkat ért támadás esetén határozottan megszólalni.

Társadalmi léptékben mi lehet az eredménye nevelő munkánknak, mihez járulunk ezzel hozzá? Karácsony Sándor írja *Évszázadok és kontinensek* című írásában: „Új magyar értelmiségre van szükségünk. Az eddigiek alapján azt jelenti ez, hogy horizonttalan értelmiség helyett széles látókörű, koncepciótlan értelmiség helyett pedig öntudatos: múltat folytató, jövőt látó, programos értelmiséginek kell támadnia. Honnan? Nem Utópiából, nem is Fellegkakukkvárából, hanem meglévő értelmiségünk őszinte töredelméből, és jövőbeli értelmiségünk időszerű neveléséből.”

Nos, ebben az időszerű nevelésből kell egyre nagyobb részt, egyre tudatosabban vállalnia erősödő iskolarendszerünknek.

Ezzel összefüggésben a júliusi Generális Konvent gondolatát hadd hozzam ide: a közösségi felelősségvállalásra történő nevelésünk ki kell terjedjen az egész Kárpát-medencei magyar reformátusságra és magyarságra, amelyet mi református intézmények az intézményi kapcsolatok ápolásán keresztül tehetünk még erősebbé. Bátorítom intézményeinket arra, hogy keressék és építsék a kapcsolatot az erdélyi, kárpátaljai és felvidéki református intézményekkel. Szép hagyomány és

példa erre az immár 12. alkalommal megszervezett Kárpát-medencei Református Középiskolák találkozója, amelynek az idén Técső adott otthont. Vendégszeretűket erről a helyről is megköszönjük.

Nem baj kedves Testvérek, ha csak eddig tartott bennünk, amíg ki tudtuk rekeszteni magunkból azt az érzést, amelyet közállapotaink keltenek, hiszen nem-sokára haza kell térnünk, vissza a mindennapok valóságba. Legyünk nyitottak az érdemi párbeszédre, de Istentől kapott küldetésünket tartsuk szem előtt, és védelmezzük.

A Magyarországi Református Egyház is kész az érdemi párbeszédre, de határozottan kiáll értékei mellett, ha olyan méltatlan támadások érik, mint a Kormány részéről az elmúlt napokban. Aktualitása miatt, és közéleti felelősségre való nevelésünk jogán szánunk néhány percet a Magyarországi Református Egyház Zsinata Elnöksége állásfoglalásának ismertetésére:

„A Magyarországi Református Egyház aggódva figyel az elmúlt öt napban folyó intézményes figyelemelterelést a társadalom valóságos problémáiról, különös tekintettel a közel egy évvel ezelőtti zavargásokra. Az európai normákhoz méltatlan módon a Magyar Köztársaság Kormánya a szabad és független intézmények, így egyházunk ellen is politikai és kommunikációs hadjáratot indított. Egyházunk – több más közéleti szereplőt megelőzve – egyértelművé tette álláspontját a szombati eseményekkel kapcsolatban. Az elmúlt napok médiában lefolytatott kormányzati kommunikációja azonban szomorúan mutatja, hogy a valódi, előrevívő társadalmi párbeszéd helyett a valóságot elfedő ellenségkép gyártás folyik az egyházak és a magyar társadalom más független véleményformáló intézményei ellen.

Mindeközben pedig nem esik szó, és nem történik semmi a társadalom megannyi szintjén és területén egyre erősödő esélyegyenlőtlenség megszüntetése érdekében, sőt a folyamatokat a kormány tovább generálja (pl. a kistéleplési oktatási és közigazgatási intézmények szétzilálásával). Az esélyegyenlőség elleni legdurvább támadás a társadalombiztosítás rendszerének és a nyugdíjrendszer koncepciótlan és társadalmi párbeszédet nélkülöző tervezett jelentős hátrányokat okozó átalakítása. Mindezzel a kormányzat a leginkább rászorultak esélyeit, gyógyuláshoz és egészséghez, valamint a megszolgált és megérdemelt nyugdíjhoz való jogát súlyosan veszélyeztető bizonytalanságot kelt.

A Magyarországi Református Egyház az államtól független intézményként nem nézheti tovább némán a társadalmat szétziláló folyamatokat, és ezért kötelessé-

gének érzi, hogy a magyar társadalom figyelmét a lényeges problémákra irányítsa.

A Magyar Köztársaság Kormányának úgy látszik súlyos gondot okoz és komoly feladatot jelent a szeptember végéig benyújtandó 2008. évi költségvetés elkészítése és társadalmi kommunikációja. Ezért minden méltatlan eszközt felhasznál, hogy a közvélemény figyelmét a Magyar Köztársaság gazdasági helyzetéről, költségvetés készítési gondjairól elterelje.

Ugyanebből a célból a Magyar Köztársaság Kormányára a határon túli kisebbségi magyarság helyzetével visszaélve, beleavatkozik megmaradási törekvéseibe, miközben kiszolgáltatott helyzetben tartja a schengeni határok mögé szoruló magyar közösségeket. Úgy látszik, hogy a Magyar Köztársaság Kormányára mindent megtesz annak érdekében, hogy a tavalyi októberi eseményekhez hasonló történéseket váltson ki. A tavalyi októberi helyzethez és indulatokhoz hasonló állapot előidézésével, a kormány ürügyet talál, hogy a rossz intézkedéseiből fakadó társadalmi feszültségek felelősségét magától elháríthassa. Számunkra október az igazságot és hitelességet kereső reformáció, a megújulás hónapja, az építés és nem a rombolás.

Az esélyegyenlőtlenség fenntartásával és fokozásával, a határon túli magyarság ügyével szembeni érzéketlenségével, és a társadalmi feszültségek szításával a Magyar Köztársaság Kormányára visszaél a választók bizalmával és a kormányzással járó felelősséggel.

Kérjük a Magyar Köztársaság Országgyűlésébe választott képviselőket, hogy szerezzenek érvényt a valódi kérdésekről való érdemi párbeszédnek és tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy felelőtlen ürügyekkel és indulatkeltéssel ne lehessen elkendőzni a valós folyamatokat. Felkínáljuk együttműködésünket, párbeszédre való készségünket a társadalom valós gondjainak megoldására. Így:

- egy versenyelvű, de nem kirekesztő egészségügyi ellátásért,
- a minőségi, de a hátrányos helyzetben élőket a fejlődés lehetőségétől el nem záró oktatásért,
- a tisztességes munkában megőszültek biztonságos nyugdíjas éveikért.

Javaslataink készen vannak, a párbeszédre készen állunk! Tegyük együtt a harmadik Magyar Köztársaság igazságosabb jövőjéért!

Az MRE Zsinata Elnöksége nevében:

Dr. Bölskei Gusztáv püspök, a Zsinat lelkes elnöke”

Végezetül térjünk vissza Wass Albert idézett verséhez, és idézzük emlékezetünkbe ismét az elhangzott néhány sort:

„Míg Isten a mi menedékünk,
és hűség minden fegyverzetünk,
addig félnünk nem szabad,
mert a gyökér, az megmarad!”

Néhány sorral odébb Wass Albert útmutatást, tanácsot, eligazítást is ad arra nézve, hogyan maradhatnak meg gyökereink:

„Élünk ma is, ahogy lehet,
s magyar szívünk szeretetével
Isten-hitünk szent erejével
őrizzük ezt a gyökeret!”

Gyökereinket tehát – legyen szó hitbéli reformátori gyökereinkről, vagy a Kárpát-medencéhez kötő nemzeti-kulturális gyökereinkről – csak cselekvő módon, céltudatos határozottsággal őrizhetjük meg.

Kedves Pedagógustársaim, kedves Lelkipásztorok, kedves Szülők, kedves Tanulók! Ezekkel az érzésekkel szívünkben térjünk haza gyülekezeteinkbe, intézményeinkbe és családjainkba, mondjuk el gyermekeinknek, munkatársainknak, gyülekezeteinknek, hogy a Magyarországi Református Egyház mely gyülekezeteiben és intézményeiben is őrzi azokat a gyökereket, amelyek 2000 éve a feltámadott Jézus Krisztushoz kötnek bennünket, 1000 éve nemzetté formáltak bennünket a Kárpát-medencében, és amelyet közel fél évezrede reformátor eleink megharcoltak és megtartottak. Menjünk haza megerősítvén kezeinket a jó munkára, mint egykor Nehémiás és népe, és ezzel a bizalommal és elszántsággal kezdjük el az előttünk álló tanévet.

Ezen gondolatok jegyében a magyar református oktatási intézmények 2007/2008. tanévet az Atya, a Fiú, és a Szentlélek Isten nevében és segítségül hívásával megnyitom.

Legyen Isten jókedve és jótetszése mindannyiunk munkáján!

(Elhangzott 2007. szeptember 1-én Nagykőrösön, az Országos Református Tanévnnyitón.)

A református közoktatás a 2007/08. tanév küszöbén

Papp Kornél

Főtiszteletű Püspök Úr!
Tisztelt Főgondnok Urak!
Kedves Vendégeink!

A 2007/08. tanév első napján egy pillanatra álljunk meg, s még tekintsünk vissza a megelőző tanév eredményeire, s mondjunk köszönetet mindazoknak, akik bizonyították a református közoktatás versenyképességét. 2007-ben 12 tantárgyból 7 középiskolánk 23 döntős helyezést ért el. Mindebből a budapesti Baár-Madas, a debreceni Dóczy és a hódmezővásárhelyi Bethlen 18 döntős helyezésben részesült. 2006-ban az irodalom és a történelem OKTV győztese miskolci illetve kecskeméti református diák lett, 2007-ben pedig a magyar nyelv, a matematika és a latin nyelv nyertese lett református diák.

A Baár-Madasos Pölcz Ádám a magyar nyelv OKTV-t nyerte meg, felkészítő tanára Gergely Magdolna, s a tavaly Makkai Sándor-díjat átvevő Kerekes Barnabás voltak. A kiskunhalasi Gyenizse Gergő 2006-ban már 2. helyezést ért el matematikából, de nem hagyta annyiban, s 2007-ben javított eredményén. Felkészítő tanárai: Osváth Emese, Pósa Lajos, Kosztolányi József és Dobos Sándor voltak. A latin nyelvből 1. helyezést elérő hódmezővásárhelyi Koprás Márton felkészítését Czeglédi Sándor tanár úr látta el. Két év alatt 5 középiskolánk 5 különböző tantárgy országos versenyét nyerte meg. Gratulálunk a tehetséges diákok és felkészítő tanáraink eredményes munkájához, s köszönetet mondunk minden áldozatért.

Áldozatért, mivel mindezt olyan körülmények között kellett elérni, hogy az egyházi közoktatás valamennyi tanulója után 35.944 Ft támogatást vont el a kormányzat 2006 végén, s a tanulók mellett pedagógusainkat is másodrendű szakemberekké minősítették azzal, hogy 8 %-kal alacsonyabb díjazás illeti meg munkájukat a 13. havi illetmény megvonása következtében. Mi, a református közoktatás szereplői elhatárolódunk az apartheid minden megnyilvánulásától!

A 2007/08. tanév küszöbén még meg kell emlékeznünk az Alkotmánybíróság 1997. évi, tehát éppen 10 esztendő 22/1997. (IV. 25.) határozatáról, mely szerint „*alkotmányos követelmény, hogy*

Papp Kornél, a Zsinati Oktatási Iroda vezetője

az állam ... az egyházi jogi személyek által fenntartott közoktatási intézmények működéséhez, a hasonló állami és önkormányzati intézményekével azonos mértékű költségvetési támogatáson kívül olyan arányú kiegészítő anyagi támogatást nyújtson, amilyen arányban ezek az intézmények állami vagy önkormányzati feladatokat vállaltak át.” Mi, a református közoktatás szereplői elhatárolódunk az alkotmányos rend mindenmű megsértésétől!

Nem adjuk egyetértésünket a közoktatási kiegészítő támogatás rendszerének olyan mértékű átalakításához, mely az egyházi középfokú – különösképpen a gimnáziumi – oktatást ellehetetlenítené. A 2007/08. tanév végén vigyázó szemmel emlékezünk meg arról, hogy a szocialista diktatúra 60 esztendővel korábban likvidálta az egyházi oktatást (2 óvodánkat, 1024 általános iskolánkat, 32 középiskolánkat), eltulajdonította oktatási ingatlanainkat, utcára tette tanárainkat. 60 esztendő fényében középfokú oktatásunk minden egyes intézményére vigyázó tekintettel figyelünk. Mi, a református közoktatás szereplői elhatárolódunk a szocialista diktatúráktól, függetlenül azok színezetétől.

Éppen 15 esztendeje annak, hogy a helyi református egyházközség elindította diákotthonát Szabadszálláson, hol a környék tanyáiról biztosította a gyermekeknek a színvonalas iskolai felkészítő munkát. 10 esztendeje ugyanezen gyermekek számára hozzáférhetővé tette a művészetoktatást. Éppen 5 esztendeje, hogy az ún. 50 %-os béremelés következtében kény-

telen volt az egyházközség kollégiumát bezárni. Most 2007-ben – ugyancsak 10 esztendei működés után a művészetoktatás is megszűnik Szabadszálláson. Köszönetet mondunk református testvéreink erőn felüli áldozatáért, s bízunk abban, hogy lesz még jövője a református oktatásnak az alföldi településen. Szabadszállás mellett Törökszentmiklóson is szegény sorsú gyermekek vettek részt a művészeti nevelésben, közöttük szép számmal roma származású tanulók. A ma életbe lépő új finanszírozási rendszer ezt a lehetőséget is elvette a felemelkedés elől. Mi, a református közoktatás szereplői elhatárolódunk a közösségi értékeket – a művészeti iskolákat, a kistelepülési iskolákat és az egyházi iskolákat – ellehetetlenítő oktatáspolitikától!

Éppen 3 esztendeje, a Mezőtúron rendezett országos református tanévnnyitón jelentettük be, hogy egyházunk kénytelen volt a Magyar Köztársaság igazságszolgáltatásának segítségét kérni, mivel az oktatási tárca megvonta a gyógypedagógiai oktatás két területének, a korai fejlesztésnek és a fejlesztő felkészítésnek egyházi kiegészítő támogatását. Jelen-tem, hogy a Fővárosi Bíróság két alkalommal, 2005. május 11-én és 2007. április 11-én is megsemmisítette a miniszter jogsértő határozatait. Felkérjük az oktatási és kulturális minisztert, hogy 5 hónappal az ítélet után határolódjon el miniszter elődje magatartásától. [Az oktatási tárca egy hétfői közleménye szerint az elmúlt időben „kiegyensúlyozott, kiszámítható partneri viszony” jött létre a kormány és a történelmi egyházak között. **Ha tényleg így van, akkor ennek megőrzése érdekében is fontosnak tartanánk az elhatárolódást, és a gyógypedagógiai oktatás kiegészítő támogatásának visszamenőleges helyreállítását.**]

2007 nyarán a hazai média hangos volt attól a vádtól, hogy az egyházak tömegével ráteszik kezüket a százsámra megszűnő önkormányzati iskolákra. Nos, mindössze 2 önkormányzati intézmény került a 2007/08. tanévre egyházi fenntartásba. Köszöntjük a kecskeméti egycsoportos Pálmácska Református Óvodát. Gombán az iskolaépület tulajdonjoga az egyházi ingatlanok helyzetének rendezése kapcsán a helyi egyházközség kezébe került, s ezzel ettől az évtől az épületben működő általános iskola fenntartói joga is. A Gombai Református Művészeti Iskola ezzel új funkcióval bővült, így köszönhetjük a gombai Fáy András Református Általános Iskola és Művészetoktatási Intézmény közösségét.

Nemesgörzsönyben, Tabajdon és Veresegyházán alulról építkezve, az önkormányzati intézményektől teljesen függetlenül jöttek létre új intézményeink. Köszöntjük a nemesgörzsönyi Varga Gyula Református Általános Iskola és a Szász Póla Református Óvoda, valamint a Tabajdi Református Általános Iskola és Óvoda és a Veresegyháza-Kálvin téri Református Általános Iskola képviselőit.

A protestáns történelmi kollégiumok hagyományát idézi, hogy Dadon, Drávafokon és Kétpón tagintézményeket hoztak létre a környéken működő református intézmények. Bízunk benne, hogy a partikula és az anyaintézmény biztosítani tudja a hátrányos helyzetű térségek református ifjúságának a felzárkózás lehetőségét.

Végezetül külön öröm számomra, hogy házigazdánk, a Nagykőrösi Református Egyházközség bővítette középiskolájának képzési profilját. A Délpesti Református Egyházmegyében a szakképzésnek immár a második bázisa is kialakult. Isten áldását kérem az Arany János Református Gimnázium, Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium jövőjére.

A 2007/08. tanévben 166 közoktatási feladatot lát el 113 intézmény keretei között a református közoktatás. 31 óvoda, 61 általános iskola, 26 középiskola, 6 szakképző, 11 művészetoktatási, 6 gyógypedagógiai intézmény, 22 diákotthon, valamint 2 pedagógiai szakszolgálat és 1 pedagógiai szakmai szolgáltató intézmény látja el a közfeladatot.

A többcélú intézmények száma 36. Közülük 1 intézmény (Kaposvár) lát el 4 feladatot, 13 intézmény 3-3 feladatot és 22 intézmény 2-2 feladatot. A tagintézmények száma 3 (Dad, Drávafok és Kétpó + Tata).

A 113 intézményt működtető 77 fenntartó közül 65 az egyházközség, mely az intézményhálózat 71 %-át, azaz 80 intézményt működtet. A közeli hetek és hónapok során minden erőnköt arra fordítjuk, hogy a 2008. évi költségvetésben biztosítsuk a sokszínű református közoktatás pénzügyi hátterét.

Végezetül a református oktatásügy minden szereplője nevében szeretnék köszönetet mondani az Arany János Református Gyakorló Általános Iskola, az Arany János Református Középiskola, valamint a fenntartó Nagykőrösi Református Egyházközség szervező munkájáért.

(Elhangzott 2007. szeptember 1-én Nagykőrösön, az Országos Református Tanévnnyitón.)

A református közoktatási intézmények
kerületi megoszlása a 2007-2008. tanévben

Egyházkerület	Óvoda	Általános iskola	Középiskola	Szakiskola	Művészetoktató	Gyógypedagógiai intézmény	Internátus	Szakszolgálat	Szakmai szolgáltató	Összesen
Dunamellék	17	22	12	3	1	-	9	-	-	64
Dunántúl	3	7	4	-	4	-	3	-	-	21
Tiszáninnen	2	6	2	-	3	1	2	-	-	16
Tiszántúl	9	26	8	3	3	1	8	1	-	59
Zsinati intézmények	-	-	-	-	-	4	-	1	1	6
Összesen:	31	61	26	6	11	6	22	2	1	166

Új közoktatási intézmények és tagintézmények a 2007-2008. tanévben

Egyházkerület	Óvoda	Általános iskola	Középiskola	Szakiskola	Művészetoktató	Gyógypedagógiai intézmény	Internátus	Szakszolgálat	Összesen
Dunamellék	2	4		1					7
Dunántúl	1	2							3
Tiszáninnen									
Tiszántúl		1							1
Zsinati intézmények									
Összesen:	3	7	-	1	-	-	-	-	11

Törökszentmiklóson és Szabadszálláson a művészetoktatás megszűnt.

Dadon, Drávafokon és Kétpón tagintézmény jött létre

Pedagógus kitüntetések

Magyarországi Református Egyház Zsinata 2007-ben a Makkai Sándor-díjat Ablonczyné Vándor Margit óvodavezetőnek, Józsa Anikó tanítónőnek és Turzai Melánia tanárnőnek, az Imre Sándor-díjat pedig posztumusz Kunszabóné Dancs Edit igazgató asszonynak adományozza szakmai munkájuk és példamutató emberi-hitbeli magatartásuk érdekéért.

Ablonczyné Vándor Margit (1957-)

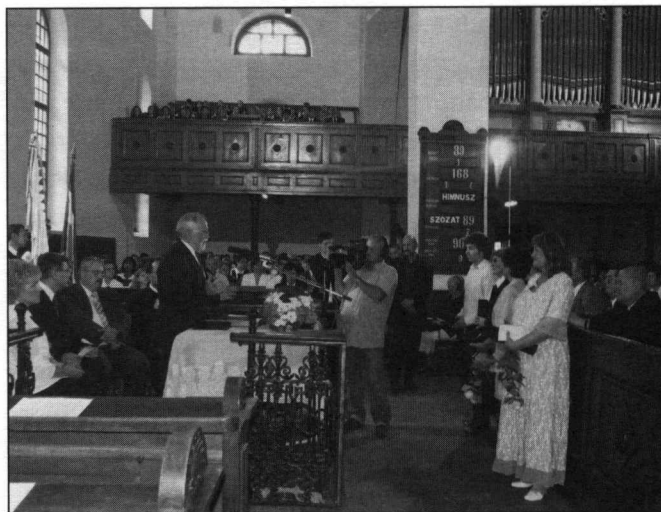
Családi kötődése révén gyermekkorától kezdve a Budapest-Kispest Rózsatéri Református Egyházközség tagja. 1976-tól óvodapedagógusként dolgozik Kispes-ten, majd 1998-ban a budafokiak hívására elvállalja a Halacska Református Óvoda szervezői teendőinek ellátását. Munkásságának köszönhetően az akkor alig két csoporttal működő óvoda 2007-ben már 6 csoportos intézménnyé fejlődhet.

2000-ben a Református Pedagógiai Intézet felkérésére ellátja a szaktanácsadói teendőket a református óvodák körében, s szervezi évről évre az óvodai szakmai napokat. 2003-ban a Zsinati Oktatásügyi Iroda kérésére megszervezi az óvodavezetők munkaközösségét, melynek munkáját a mai napig szervezi s irányítja. Tanácsaival több induló óvoda szakmai munkájának szervezéséhez járult hozzá. *Tevékenységével valóban hozzájárult a református nevelési eszmények gyakorlatba történő átültetéséhez. Emberi-hitbeli magatartása szintén példamutató, s nem csupán az óvodák körében.*

Józsa Anikó (1968-)

Józsa Anikó az újrainduló Kecskeméti Református Általános Iskola első tanítója és hittanoktatója. Immáron 13 éve az intézmény hűséges pedagógusa, aki kiemelkedő tanítói munkája mellett a nevelésben is példaértékű személyiség. Osztályában személyes példamutatással adja át az örök emberi értékeket a tanulóknak és a szülőknek egyaránt. Az ő kezdeményezésére növekedett ki az az ifjúsági csoport az általános iskola tanulóiból, amelyben hosszú időn át – középiskolai tanulmányaik befejezéséig – kamaszkori problémáikra, hitbeli kérdéseikre, kétségeikre, örömeikre együtt kerestek és találtak megoldást, választ Isten ígéjének tükrében.

Tanítói és hittanoktatói munkája mellett 12 éven át fogta össze és irányította a hittanoktatókat mint munkaközösség-vezető. Ezen idő alatt módszereinek

Laudáció

gazdag tárháza, bemutató hittanórai mintául szolgáltak kollégái számára. A „Velünk az Isten” Országos Bibliaismereti Verseny tette Józsa Anikót és a Kecskeméti Református Általános Iskolát – mint verseny-szervező intézményt – tíz évvel ezelőtt országosan ismertté.

Rendszeresen részt vállal a jövő tanítói nemzedékének felkészítésében mint szakvezető. Szinte minden évben vállalja a Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Kara és a Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskola Kara hallgatóinak szakmai vezetését. A Kecskeméti Református Kollégium iskolaszervezetéből adódóan már az a tanítói boldogság és elégedettség is osztályrésze lehetett, hogy első tanítványai a Kecskeméti Református Gimnáziumban érettségi vizsgát tettek.

Turzai Tiborné Magyar Melánia (1961-)

Turzai Tiborné Magyar Melánia elemi iskolai tanulmányait Felvincen végezte. A nagyenyedi Bethlen kollégiumi középiskolai tanulmányokat követően a Babes-Bolyai Tudományegyetemen szerzett magyar- orosz szakos tanári diplomát. A nagyenyedi Református Kollégium indulásának évétől, 1992-től 2005-ig az Erdélyi Református Egyházkerület által megbízott igazgatója volt a Bethlen Kollégium keretén belül működő tagozatnak. Nehéz és sok veszéllyel járó iskolaigazgatás volt, hisz állami kinevezése nem lévén, teljes normával tanított, titkári segítsége nem volt, igazgatónak kijáró irodára, felszerelésre nem számíthatott, mindezt otthon kellett pótolnia.

Az egész református tagozatnak sok kirándulást szervezett Gyulafehérvártól Berlinig. Testvérkapcsolatokat alakított és ápolt a pécsi, pápai, sepsiszentgyörgyi és nagyváradai református kollégiumokkal. Diákjait az évek során a legkülönbözőbb rendezvényekre kísérte el, nem csupán irodalmi és nyelvi vetélkedőkre, hanem bárhova, ahova hívták, akár sportvetélkedőre is. Igazgatóként azon volt, hogy stabil tanári kart alakítson ki a tagozatnak, ebbéli igyekezte néha ellenérzéseket váltott ki, de Ő mindig a rábízott diákok érdekét tartotta szem előtt, szintúgy a szülőkkel való kapcsolattartás fontosságát. Jó kapcsolatot épített ki és tartott fenn sok lelkipásztorral Erdővidékről, a Küküllő-mentéről és Kovászna környékéről, hisz a néha bizonytalanlannak tűnő évek során ők segítettek diákokat toborozni az iskolának.

1998-ban a Berde Mária Református Leányotthon létrejöttével igazgatói teendői megsokszorozódtak, hisz az építkezés, a bútorzat beszerzése, a pályázatok írása és nem utolsósorban a diáklányok nevelése az otthon mindenesévé tették, bár itt már számíthatott a nevelőnő segítségére is. 2003 telén beindult a Misztótfalusi Házban a fiúbentlakás és a tanári szolgálati lakás, aminek felszerelésével és minden egyéb gondjával is egy-maga foglalkozott.

Ma is a nagyenyedi Bethlen Kollégium tanára. Csendes, béketűrő természete, a jövőbe és munkájának eredményébe vetett hite azt a legfontosabb célt tűzette ki vele, hogy diákjai jó reformátusokká és becsületes magyar emberekké váljanak.

Kunszabóné Dancs Edit [1950-2006]

Kunszabóné Dancs Edit egész élete – diákként, tanárként, vezetőként – a református oktatással forrt össze. Életútját az emberség, a szeretet, a türelem, a

jövőbe vetett töretlen hit jellemezte. Olyan ember volt, aki saját sorsát, életét mindig egy nagyobb célnak rendelte alá: Istenben, hazában, népben gondolkodott.

Emberi tartását, lelki tisztaságát szülőhelyéről, Márokpapiból hozta, felmenői református gazdálkodók voltak, akik őrizték a nemességhez tartozás tudását és emelt fővel viselték az 1950-es évek meghurcoltatásait. A szülők tudták, hogy csak a tanulás emelheti ki gyermekeiket a nehéz sorsból, így került a Debreceni Református Gimnáziumba mind a két lányuk. Dancs Edit 1968-ban érettségizett, s már diákévei alatt eldöntötte, hogy a tanári pályára lép. Választása a matematika-fizika szakpárra esett, amit később a technika szakkal is kiegészített. Az egyetem elvégzése után visszakerült volt iskolájába tanítani, majd igazgatóhelyettesi feladatkörrel bízták meg. A rendszerváltoztatás után, amikor a hajdani Dóczy Leánynevelő Intézet épülete visszakerült a református egyházhoz, Kunszabóné Dancs Edit vállalkozott arra, hogy létrehozza és megteremtse a debreceni református közoktatás legfiatalabb intézményét, a hat évfolyamos Dóczyt. Évekig tartó nehéz munka következett, mire megvalósult az álom és 2002-ben önállóvá vált az iskola.

Életének utolsó éveit súlyos betegség nehezítette, de a felépüléshez, a gyógyuláshoz ekkor is a diákokból, az iskolából merítette az erőt. 2006. december 16-án türelemmel, méltósággal viselt szenvedés után adta vissza lelkét Teremtőjének. Ravatalánál több százan rótták le kegyeletüket, az ország minden tájáról jöttek a volt diáktársak, tanítványok, kollégák, azok, akik szerették, tisztelték.

(A kitiüntetésekét átadta 2007. szeptember 1-én Nagy-kőrösön, az Országos Református Tanévnyitón dr. Nagy Sándor, a Zsinat világi elnöke.)

Schola Kőrösiensis

Dr. Fodor Ferenc

most 450 éves nagykőrösi református iskola fenn-tartója képviselőjében tisztelettel és szeretettel köszöntöm a gyülekezetet, közlőrel és távolról érkezetteket.

Két gondolatban szeretnék szólni a 450 éves iskolázásunk kapcsán. Iskoláról, illetve iskolázásról beszélék, mert

egyrészt a kezdetekkor nem volt ismert az a fajta megkülönböztetés az iskolatípusok között, mint manapság, másfelől pedig a mai nap mindkét, fenntartásunkban működő iskola ünnepe. Szólni kívánok tehát először a református iskola *indíttatásáról*, arról, hogy eleink, és magunk is miért tartjuk fontosnak azt, hogy református iskolák működje-

nek. Másodszor a *történetiségéről* beszélnek: főbb állomások felvillantásával bemutatom, hogy városunkban hogyan alakult a református iskolák helyzete.

1. Indíttatása

A reformáció kezdettől fogva küldetésének tekintette az iskolázást. Ennek a küldetésnek az alapjai pedig hitvallásos megfontoláson nyugsznak. Reformátoraink a IV. parancsolat értelmezése kapcsán azt mondják, hogy Isten akarja az igehirdetés és az iskolák fenntartását (HK 103.). Ennek alapján az iskolák működtetését azért tartották fontosnak, mert a református iskolát az igehirdetés megértéséhez vezető eszközként értelmezték. A Szentírás a IV. parancsolatban a nyugalom napja szükségességét és tartalmát határozza meg, amikor is kettős kötelezettségünk van: az egyik Isten dicsőségének munkálása, a másik saját idvességünk keresése. Látnunk kell, hogy a munkálkodásra rendelt idő többnyire mulandó célok elérését szolgálja, de adatott egy nap, amikor belső emberünkért munkálkodunk, amikor saját kezünk munkájáról Isten keze munkájára irányul figyelmünk. Ezzel ránevelődünk egy ritmusra, amit maga Isten határozott meg teremtési művének befejezése után: hat napon át munkálkodni, a hetedik napon megpihenni és óreá figyelni. Ez a sajátos Szentírás-értelmezés fejlesztette ki azt az igényt, hogy Isten teremtett világa, a benne végbement események méltók arra, hogy megismerjük, mert ez is Isten dicsőségét szolgálja. Mindezek együttes hatása munkálta a szándékot, aminek következtében szerte az országban, és városunkban is megalakultak a református iskolák.

2. Történetisége

Városunkban az első emlékek 1531-ig nyúlnak vissza, amikor a városi tanács külföldi tanulmányokra küldte *Kőrösi Csuda Demetert*, aki Wittenbergben és Krakóban tanult, és a reformáció hatása alá került. Azt írják róla, hogy egyesítette a templomi és az iskolai tanítást. Ezt a megállapítást joggal elfogadhatjuk, hiszen a katedrán aligha taníthat valaki más szellemiség szerint, mint a szószéken. Segédtanító volt és az iskolamesterségre is megbízatást kapott. Ismeretes, a reformáció igen hamar elterjedt városunkban. Van olyan adat, amely szerint kezdetei a mohácsi vész előtti időkbe nyúlnak. A kalocsai érsek és a váci püspök *Ádám Gerzson* szavaival élve a hódító török elől „*biztos helyre húzódt*”, ami ebben a térségben a reformáció terjedésének kedvezett, tekintettel arra, hogy a török hódító hatalom volt ugyan, de nem volt térítő hatalom. A gyülekezet és az iskola alapításának pontos körülményei homályba vesznek. Egy kései, 1766. márciusából származó fel-

jegyzés – amelyben az iskola fenntartóját felszólították arra, hogy nyilatkozzon az alapítás évére nézve –, a következőket közli: „*Scholae huius in oppido hocce N.-Kőrös, existentia est ab innumerabili tempore {...} Cuius ecclesiae munificencia, parentumque quorum filii informantur, provisione intertenetur et sunstitit.*” A jelentésből két lényeges dolog egészen világos. Egyfelől az, hogy az alapítás ideje nem kideríthető, másfelől az egyházközség iskolája iránt hordozott felelőssége. Az időpont meghatározásának dolgát *Hegymegi Kiss Kálmán* is nyitva hagyja, ugyanakkor megjegyzi, hogy a fiúiskolák a XVI.-XVII. századtól kezdve itt is, mint másutt a gimnázium előcsarnokai voltak.

Mindenesetre az első tanári névsor 1630-tól kezdve maradt fenn, a diákoké pedig 1632-től. A névsort tartalmazó jegyzőkönyv említi *Szilvásújfavi Anderkó Imre* nevét is, mint a nagykőrösi iskola rektorát. Nyugtalan, egy helyben sokáig maradni nem tudó ember volt. Bejárta az ország jelentős részét, volt lelkipásztor és iskolamester sokfelé. 1587-ben collaborator volt Sárospatakon, 1589-ban Nagybányán rektor, ezután nagyváradi esperes. 1596-tól debreceni rektor, majd utána, 1599-ben lelkipásztor ugyanott. Egyházi bíróság 1610-ben megfosztotta hivatalától, mivel meg akarta szüntetni a püspöki tisztséget, végül Bethlen Gábor négy évvel ezek után száműzte. Iskoláink múltja szempontjából mindez azért fontos nekünk, mert ezen adatok figyelembevételével kimondható, hogy nagykőrösi rektorsága vélhetően ezen események előtt (!) volt elképzelhető.

Más események is ezt a megfontolást erősítik. A később (1610) római katolikus hitre áttért *Véresmarti Mihály* 1599 előtt Cegléden, Kecskeméten, majd Nagykőrösön lelkész volt és iskolamester is egyben. Logikusnak látszik *Ádám Gerzson* okfejtése, miszerint ha Cegléd és Kecskemét után Nagykőrösre érdemesnek látta eljönni, ez azt mutatja, hogy a nagykőrösi iskola előnyösebb feltételeket kínálhatott az előbbieknél. Vagyis itt akkor már az iskolaügy területén kialakult formák voltak, amelyek megfelelő egzisztenciát tudtak biztosítani a rektornak.

Hagyományosan az 1557. évet szokták a nagykőrösi református iskolák alapítása évének tekinteni. Véleményem szerint azonban a kezdetek korábbi időpontban történhetnek, ami a kutatás számára feladatokat kínál még, néztem szerint kellemes meglepetésekkel. Ha maradt egyáltalán feldolgozatlan anyag ezzel kapcsolatban!

Igazi fénykorát a nagykőrösi református iskola a XIX. század második harmadában élte. *Arany János* itteni gimnáziumi tanársága idején itt tanított a Tudományos Akadémia fele.

A Nagykőrösi Református Egyházközségtől az 1948-

ban bekövetkezett államosításokkor 54 iskolai osztályt és 70 tanárt vettek el. Ezek a számadatok akkor sokkal nagyobbak számítottak, mint manapság, mert kevesebb pedagógus tanított több gyermeket. Hálásak vagyunk Istennek, hogy a rendszerváltás idején lehetőségünk nyílt elkobzott iskoláink egy részének újraindítására. Amikor az oktatásügy területén küldetésünknek meg akarunk felelni, nem feledkezünk meg arról a szándékunkról, hogy intézményeink hitvallásos szemléletet közvetítsenek. Az idősebb

bik *Cato* római szenátusban mondott beszédeinek záró mondata példázatosá lett az elszántság és a sürgető szükségesség kifejezésére. Ismert mondatának parafrázisával szólva valljuk és hirdetjük: *Ceterum censeo, scholam esse confitendam*. Egyébként az a véleményem, hogy az iskolának hitvallásosnak kell lenni!

(Elhangzott 2007. szeptember 1-én Nagykőrösön, az Országos Református Tanévnyitón.)

Ünnepi tanévnyitó gondolatok

Suba Lajos

„Tóvá lesz a délibáb”

(Ézs 35,7)

Tisztelt Ünneplő Gyülekezet!

Ismert tény, hogy amit az iskolában tanulnak a diákok, annak a legnagyobb részét elfelejtik, de a szorgalommal nyert szellemi ismeretek és az örökérvényű erkölcsi útvalók életük végéig megmaradnak.

Iskolánk 450 éves történetéből a XIX. sz. közepének egyik híres latin mondását adom át útvalónak az új iskolai évre:

„**Qui proficit solum studiis, sed deficit in moribus: plus deficit, quam proficit**” azaz: „aki előrehalad a tudományokban, de elmarad az erkölcsökben, többet veszít, mint nyer.” Vagyis lehet valakinek kiemelkedő tudása és ismerheti a természet és a szellem sok titkát: de ha viselkedésének, az emberekhez való magatartásának a megítélése rossz, árt önmagának és megmérgezhetheti a környezetét is.

Aki sok ismerettel rendelkezik, felkészült, de az örökérvényű törvényeket és szabályokat nem tartja be,

elkerülnek az emberek. Olyan ő, mint a zátonyra épített világítótorony: értékes ugyan, mert jelzi a veszélyes helyet a hajósoknak, de csak azért, hogy kellő távolságra elkerüljék a tovább haladók.

A nagykőrösi református gimnázium nevelését minden korban a hitvallásossága, a magyar nemzethez való tartozás érzésének erősítése, a tudományok szeretettel történő megismertetése, a kötelességek minden körülmények közötti teljesítése és a feladatok elvégzése közbeni fegyelem megtartása jellemezte. Ezeket sugározta át diákjaiba, és vitték el örökre az Alma Materből a végzősök.

Kívánom, hogy az elhangzottak adjanak iránymutatást az új tanévben, hogy dolgainkat szeretetben, békeben tehessek Isten dicsőségére.

Hála legyen a Gondviselőnek kegyelméért, hogy mindaddig megtartott és megsegített minket. Isten áldja meg további ünnepi együttlétünket.

(Elhangzott 2007. szeptember 1-én Nagykőrösön, az Országos Református Tanévnyitón.)

Arany János Református Gyakorló Általános Iskola

Magyarné Bogár Ildikó

Egyik hetilapban olvastam: „Hosszú vakációról hazaérkezve úgy vagyunk, mint gyermekkorunk kedvenc mesehőse a kisvakond. Aki nőtt, cseperedett míg egy napon az édesanyja felvitte őt a föld feletti fényes világba. Nézelődött, hunyorgott, ilyen szépet még nem látott.

- Mi ez a melegség mama?
- A Napocska kisvakond.
- Hát ez a finom illat?
- A virágok nektárja.
- Ez a selyempaplan itt alattam?
- Ez a fű kisvakond.

Magyarné Bogár Ildikó, igazgató

Kinézeldve magukat hazamentek föld alatti kucskójukba.

- Mama, itt lent hideg van.
- Igen kis vakond, hideg van.
- Virágok sincsenek, a Napocska se világít.
- Bizony sötét van, és a virágok is hiányoznak.
- Akkor miért élünk mi itt?
- Mert ez a hazánk kis vakond.”

Sok ember valahogy így hozza haza a lelkét mostanában. Az iskolai év kezdete, az egyházi év, a polgári év kezdete megújulásra késztet. Új kezdetre, lelki megújulásra alkalom lehet minden reggel, minden nap. Persze ez nem történik meg tőlünk függetlenül, csakis a mi elhatározásunkkal és Isten segítségével. Majd 2 évtizede véget ért a totalitarizmus korszaka, mely ideológiájának megfelelően periférizálta a vallást és az egyházhoz való hűséget. Jelenleg a fogyasztói mentalitás befolyásoló nyomása alatt roskadoztunk.

Újraindításának 16. évébe lépő iskolánk elsősorban nevelő intézmény. Hitre, önzetlenségre nevelni nem könnyű feladat olyan világban, ahol matematikailag kifejezve, az önzetlenség a szociális távolság négyzetével arányos. A hit forrása a szabadság, szabadságom és Isten nem választhatók el. A szabadságba nem magam jutok, hanem azt kapom. Szabadságom az egzisztenciám. Ereje Istentől van.

Ha nem tapasztalom meg saját létem csodáját, ha nem látom be, hogy minden újszülöttel az emberi nem megújul, nemcsak számszerűségében, hanem egyediségében is, akkor nincs szükségem kapcsolatra Istennel. Az Isten nélküli szabadság hite, az ember Istenítése. Isten van. A transzcendensben tapasztaljuk meg a tárgyi világ mögé nézve. Ott találjuk meg az igazi realitást, Istent.

A 42 tagú nevelőtestületünk dolga ennek a realitásnak a felfedeztetése 454 tanulókkal együtt. A hit dolgai a személyiség legmélyén dőlnek el. A tanulói személyiség érzelmi, erkölcsi, hitbeli fejlesztése hármas alappilléren, hármas kapcsolatrendszerben – gyülekezet, család, iskola – történik.

A jó közösségek megszilárdulásához évek hosszú sora, sok ember munkája, ötletek garmadája, kitartás, hit, remény és szeretet kell.

Álljon itt néhány példa közös nevelőalkalmainkból. Sportherünk napjain együtt mozog a teljes tanári kar, gyerekek, szülők, s az egyházközség csapata. Művészeti hetünkön a gyermekproduktumok mellett nevelőink művészi ihletésű alkotásait – 2 éve tárgyakat, idén édeségeket – vehették birtokba a gyerekek. A csillagászati héten a csillagos égboltot is együtt csodáltuk, karácsonyi együttlétünk több mint 500 felnőtt és gyerek alkotómunkája. Tantestületünk minden tagjai elkötelezett a tanórán kívüli nevelési alkalmak szervezésében.

Közös munkánk gyümölcseinek egyike az *Aranyos Karácsonyváró* című könyvünk megjelentetése. A református iskola cselekvő iskola csendes napjaink is tevékenységközpontúak. Tanári karunk adni kész emberek közössége, immár 8. éve szervezzük a református iskolák országos levelező tanulmányi versenyét.

Mit jelent számunkra a református iskola? Megbízást kaptunk Istentől „Az én bárányaimat, juhaimat legeltesd” (1Pt 5,2). Szívünkre helyezi a gyermeket, hogy a jövő generációja ne értetlenül álljon Krisztus keresztye előtt. Jó iskola, ahol ott van a nevelési többlet, ahol valami fontos dolog történik a lelkekben.

3000 éve Empedoklész a látással kapcsolatban állította, hogy az nem más, mint a szemből kiáradó fény. Ma tudjuk, hogy a látás élettana más, de a személyiségek egymásra hatásában fontos szerepe van a tekintetnek is. Nevelési, oktatási tapasztalatainkat több mint másfél évtizede adjuk át gyakorlóiskolaként a körösi tanítóképző főiskola hallgatóinak. A kiteljesedés mindannyiunk legigazibb mércéje, ez ad hajtóerőt, amely egyre teljesebb élet fele visz mindannyiunkat.

„Új reggel, új kegyelem
megújulás és állandóság, Uram!
Új erőt hozzá tőled kérünk,
Új napunk, egész életünk
Hadd legyen hálaének!”

(Elhangzott 2007. szeptember 1-én Nagykörösön, az Országos Református Tanévnyitón.)

Megnyitottuk a Kecskeméti Református Pálmácska Óvodát

Sáriné Czakó Erzsébet és Tapolcsányi Nóra

Hálás szívvvel mondunk köszönetet Mennyei Atyánknak *mindazokért a jelekért, melyeken keresztül mutatta utunkat.*

Hosszú vágyakozás és imádság előzte meg Egyházközségünk szándékát az óvoda megnyitása iránt. Az *idei esztendő áprilisában megcsillant* ennek reménye, az Úr úgy rendezte óvodánk ügyét, hogy a szükség kaput nyitott nekünk: így vettük át a várostól a Munkácsy utcai óvodát működtetését. Egy csoporttal indultunk el az idei tanév szeptemberétől: 30 „Pálmácska” óvodással, két óvodapedagógussal és két dajkával nyitottuk meg kapuinkat.

A Lelkészi Hivatalban dolgozók és lelkészek: Szabó Gábor esperes úr, Somogyi Péter nagytiszteletű úr áldozatos segítségével és vezetésével július végére túljutottunk a jogi procedúrákon, majd lázasan nekiláttunk az óvoda nyári karbantartó, „megújító” munkálatainak. A közös akarat és lelkes munkálkodás meghozta gyümölcsét: 2007. augusztus 27-én megnyílt a Pálmácska óvoda a gyermekek előtt, ahol kezdődhet a magvetés.

Csoportszoba

Óvodánkat a kollégiumi rendszerhez kapcsolódva működtetjük. Most már minden láncszem megvan ahhoz, hogy Kecskeméten a gyermekek kerestyén nevelésben részesüljenek és a családok Isten népének nagy családjába tartozzanak – óvodától az egyetem elvégzéséig.

Varga László főigazgató, egyházkerületi főjegyző úr áhítattal és imádságos szívvvel nyitotta meg és adta át óvodánkat, a megnyitón a szülők és gyermekek is részt vettek.

Reméljük Jézus szavai beköltöznek lelkünkbe, mely óvodánk nevelési programjának fő gondolata:

Jézus mondja: „Engedjétek, hogy a kisgyermekek énhozzám jöjjenek!” (Lk 18,16)

Köszönjük a Kecskeméti Református Egyházközség tagjainak, Vezetésének, a Presbitériumnak és a szülőknek imádságaikat, adakozásaikat.

Jövönkre Isten áldását kérve kezdjük meg nevelőmunkánkat.

Pálmácska Református Óvoda, Kecskemét

„Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk?” Egy bibliai (szálló) Ige identitásformáló szerepe

Bekő István

„Si Deus pro nobis quis contra nos?”

soron következő bemutatást két főrészben tárgyaljuk: előbb megszólal az ember, elhangzik az, amit mi mondunk a Róm 8,31-ről, s a utána, mintegy koronaként szól az Ige, és annak értelmezése.

I. 1. A Róm 8,31 mai jelentőségéről

Ha csak Luther, Kálvin és Barth „Római levelét” említjük, a közhely használatának vádját elkerülve állíthatjuk, hogy Pál apostolnak a rómabeliekhez írt levele a keresztyén teológia és az egyetemes egyház egyik legfontosabb irata. Ez a levél számtalan magyarázatot és felhasználást ért meg az egyház története során. Ugyanez érvényes a Róm 8,31-re is, amelynek óriási hatástörténete van. Elég, ha a hatást két kulcsszó köré tömörítjük: **egyház** és **világ**.

A világi felhasználásból most, itt csak egy példát említek. Korunkban ókori latin mondássá degradálva örvend nagy divatnak. A kereskedelem kezében különböző árucikkeken idézetként jelenik meg (teddy, felsőruha, használati cikkek, alsóruhák stb.). A modern kor korlátlan visszaélése kritikájaként egyik lelkész kollégámat idézem: „önmagában ez a szöveg nem formál senkit. Ha környezetéből kiragadjuk, olyanná válik, mint bármilyen más, világi szöveg”.

Az egyházban – nemcsak magyar nyelvterületen – e vers gazdag felhasználásnak örvendett és örvend. Az egyetemes egyházban a „Ha az Isten velünk kicsoda ellenünk?” híres embereknek volt jelszava, pl. Melancthon-nak. A középkorban Bécs Hofburgjának kapubejáratánál kőbe vésték (minden bizonnyal egyházi hatásra). Händel Messiásában¹ és Telemann-nál² megzenésítve szerepel.

A magyar reformátusság tudatában istenfélő híres családok jelmondataként ivódott be. Összenőtt Bethlen Gábor református fejedelem képével, aki halálos óráján, egy papírszeletre írta e verset,

és hitvallásszerű bizonyágtétellel egészítette ki: „senki nincsen bizonyára, senki nincsen”.³ Azóta ez az igevers és a bethleni kiegészítés, mint veretesen református és önazonosságot jelképező mottó beépült a magyar református öntudatba. A Rákóczi és Széchenyi család is jelmondatának tekintette a Róm 8,31-et.

E jelentőséggel függ össze, hogy a Róm 8,31b a magyarországi és erdélyi református egyház jelmondata, és szerepel a nevezett egyházak címerében.

Érzékeljük, hogy történeti gyökerű, protestáns hagyománnyal bíró versről van szó.

Exkurzus a versrész mai identitásformáló hasznáról

Az erdélyi református egyház esetében e versor kettős jelentőséggel bír. Egyfelől kiemeli az erdélyi egyháznak az Össz-Magyar Református Egyházhoz való tartozását (a Magyarországi Református Egyház címerében ugyanez a verssor szerepel), másfelől utal a sajátos erdélyi egyháztörténelemre, s e történelem istenfélő példaképeire. A XX. századnak a magyarokat és egyházat sokkoló két eseménye után (Trianon és a 40 évig tartó kommunizmus) e bibliai vers kiemelt szerepet és helyet kapott és élvez a református egyház identitásformáló munkájában.

I. 2. Róm 8,31 – vallomások

A Róm 8,31b elemzése érdekében két korcsoport vallomására támaszkodom: diákokéra, akik református középiskolába járnak, és tanárokéra, a református középiskolában oktató-nevelő munkát végzőkére.

A fiatalok vallomása két irányt mutat.

Az egyik **Isten és a Győzelem** cím köré csoportosítható. Azok a diákok sorolhatók ide, akik az igé-

1 G. Fr. Händel: Messiás, III. rész 46. ária

2 G. Ph. Telemann: Ist Gott für uns, wer kann wider uns sein, Duett.

3 Kemény János Önéletírása. Szépirodalmi Könyvkiadó Budapest 1986. 90. Erre hivatkozik Csetri Elek történész is, Bethlen Gábor életútja c. könyvében. Kriterion Könyvkiadó Bukarest 1992. 167.

A mezőörsi református templom

ből a biztatást, az Isten általi győzelmet, a biztonságérzetet, a védelmet érzik ki. Az igéből megértik, hogy az Istennel egybekötött életet semmi baj nem érheti.

A másik irány a **kérdés** címszóval jellemezhető. Ide azok a vélemények tartoznak, amelyek feszültséget látnak a keresztyénség által hirdetett győzelem és a jelen realitása között. Kérdésük: kitől kell félni, honnan a rossz, miért szenved az istenfélő?

A tanárok vallomása sokirányú egyéni érdeklődést fejez ki.

Egyesek kiemelik Isten **JÓ-ságát**, amellyel e textust szoros összefüggésbe hozzák.

Megállapítják, hogy a jóssággal szemben az életre törő veszedelmek elenyésző jelentőséggel kellene bírjanak (felfogásukból hiányzik a dualizmus).

A hit jelentőségét megfogalmazó tanárok számolnak a hit megnyugtató erejével a problémás helyzetekben.

A vallomások között fontos kérdés, hogy **mitől függ Istennek velünk léte?**

A **feltétel kérdését (HA)** megfogalmazók arra az általános törekvésre tekintenek, hogy lehetősége van-e az embernek, hogy Istent érette küzdővé tegye?

Kiemelt szint képvisel azoknak a tanároknak az érdeklődése, akik számára a textus jelentősége összefügg református egyháztörténettel. Bethlen Gábor személyének megemlézése mutatja, hogy a

pedagógusok egy része e textus üzenetét az egyháztörténet közvetítésével kapja.

Exkurzus: Erdélyiség

A vallomások abba is betekintést adnak, hogy miképpen egyeztetni e textust az erdélyi magyar, református a sajátos erdélyi kisebbségi léttel.

A válaszok világossá tették, hogy a **diákok** esetében a keresztyénség és magyarságtudat összefügg. Azt érzékelni, hogy az erdélyiségük ellenségképpel bír, küzd a megmaradásért; ebben a történeti létben egybeolvad a keresztyén és magyar öntudat. A vallomások legtöbbször kiemeli, hogy e textus segítség a

magyarságuk felvállalásához, az erdélyi magyarság jövőjébe vetett hithez. Figyelemre méltó, hogy egyikük sem ismeri az igevers egyháztörténeti hátteret.

A **tanárok** kiemelik, hogy e textusnak bizonyos történeti helyzetben biztató és bátorító jellege lehetett (érdekes, hogy múlt időben írja, ezáltal önmagától és a jelentőtől elvonatkoztatja). E vallomásokban Isten a magyarságnak segítője, akire a nép tekinthetett (itt is a múlt idő kerül előtérbe). A vallomások között van olyan, amelyik kiemeli, hogy a magyarság önmagának legnagyobb ellensége. E megállapítás arról árulkodik, hogy a megfogalmazót foglalkoztatja saját népének önpusztító ereje, amelyik összefügg a történeti múlt szomorú tapasztalatával.

Kritika és/vagy kérdés

A Róm 8,31 a **diákok** egy részénél számos megválaszolatlan kérdést hagyott maga mögött. Ezek a kérdések két csoportra oszthatók:

Az **ellenségképpel** foglalkozókat érdekli, hogy a szövegben mire értendő az **ellenünk** megfogalmazás.

A **dilemmatikus** kérdések arra tekintenek, hogy miképpen magyarázható az Isten munkálkodása, ha a bajok mégis megtörténnek.

A **tanárok** esetében a textus más-más továbbgondolást indított el.

Van, aki veszélyesnek minősíti a **fanatikus** hangot, amelyik a töretlen hitből fakadhat. Az ilyen befogadás számára e textus elrettentő példa arra, hogy egy szöveget fanatikusán is fel lehet fogni és lehet értelmezni.

Isten **gondviselő** és tanító cselekvése áll a gondolat mögött, amelyik az élet eseményeiben (így ő rosszban is) a hasznosságot keresi.

Az **önvizsgálatot** és lelki katarzist szolgálja e szöveg továbbvitele, amikor a befogadó azt kérdezi, hogy mennyiben tekinthető az ember az Istenhez közeledésben önmaga akadályának.

A modern keresztyén embernek nyitott kérdése, hogy van-e olyan élethelyzet, amelyikben azt mondhatná, hogy **Isten nincs vele/érte?**

A **Róm 8,31 mai identitásformáló fenntarthatóságára** nézve egyértelmű igen választ kapunk; általános meglátás szerint, a modern kor embere is rászorul a hangra, amelyik tisztázza, hogy **kicsoda ő** (szekularizált, gazdaságközpontú világban, az elmagányosodás és elszigetelődés korában); mivelhogy ez az Ige **nem fenyeget senkit**, ezért hasznos segítség az identitásformálásban egy identitásvesztett és identitáskereső XXI. században.

Következtetés

A mai befogadások vizsgálata rámutatott arra, hogy a Róm 8,31b általánosan ismert a református tanintézményekben tanulók és tanítók körében. A vizsgálat megmutatta, hogy a mai ifjúság a szöveghez főleg egyházi közvetítéssel jut. Ennek több módja van: vallásórák, templom, iskolai vallásórák, igehirdetés. A válaszok között volt olyan is, aki a Bibliát nevezte meg forrásként, de olyan is, aki egy pályázat mottójából ismeri. A közvetítő személyek között jelentős helyet foglal el a lelkész, vallástanár, szülő és nagyszülő.

A megértések azt mutatják, hogy a befogadás során számtalan tényezővel kell számolni: hitkérdésekkel, egyháztörténeti érdekeltséggel, hagyománnyal, életkorral, bibliafordítással stb. Azt is láthattuk, hogy a szöveg megértése rengeteg nyitott kérdést hagyott, amelyik felnőttek és ifjak esetében megválaszolásra vár.

Végezetül azt észleltük, hogy az egyházi megítélésben e szövegnek erdélyi jelentősége elvitathatatlan, s a továbbiakban is jelentős szerepet fog játszani az identitásformálásban.

II. Az Ige hangja

Az ember vallomása után a következőkben az Igére figyelünk, és pedig a keletkezéstörténeti helyzetből származó üzenetre. Három gondolatot fogalmazok meg, melynek mindegyike a 31. vers egy-egy részével kapcsolatos.

1. Mit mondunk azért ezekre?

Az adott történeti helyzetben, az adódó kérdéseket hallva az egyháznak meg kell szólalnia. Ez az állásfoglalás ideje, a vallástételeké, a hitvallásoké, a cselekvésé.

Mire kell választ adni, s mit kell a válasznak tartalmaznia?

Az itt és most meghatározottságában élő egyházat rengeteg kihívás, direkt/indirekt inger éri. Ugyanez volt a helyzet a Róm 8,31 keletkezésének korában is. A római gyülekezet a Kr.u. I. sz. Rómájában él, vallási és kulturális kohóban, az akkori idő modern-pogány világában. Túl vannak a kláudiuszi ediktumon, visszaszállingóztak Rómába, újraszervezik soraikat, de előtte állnak egy még nem is sejtett erőszakhullámnak, a Néró általi keresztyénüldözésnek. Abban a világban kell megállniuk, önmagukat definiálni, s a reájuk bízott feladatot elvégezni. Mindehhez azt kell elsősorban látniuk, hogy kicsodák ők. Vagyis tisztában kell lenniük saját identitásukkal. Egyfelől el kell határolódnia a római pogányságtól, másfelől pedig a pogány világban élő zsinagógától. Az apostol tisztánlátása ebben segíti a római gyülekezetet, amikor egyfelől szembesíti őket helyzetük fő problémáival, másfelől sajátos keresztyén vallomást ad át nekik.

2. Ha az Isten velünk...

A kor ingereire sokféle szemszögből lehet választ adni. Az apostol azonban arra figyelmeztet, hogy a modern pogányságban, a vallási-politikai-kulturális kohóban élő és önmagát újraépíteni kívánó római gyülekezet nem fogalmazhat meg akármilyen választ, csakis hittapasztalatból táplálkozót.

A HA szócska feltételes jellege kiemeli, hogy a „Kicsoda ellenünk?” rész magabiztossága csakis az „Isten velünk” vallomással egyetemben érvényes. Az „Isten velünk” fogalom Pálnak kulcsfontosságú teológiai szópárja. Egyfelől plasztikus jelentéssel bír, s védőbúraszerű segítséget szemléltet. Másfelől a „ve-

A mezőörsi református parókia

lünk” szócska az „érettünk”, a „mi érdekünkben” jelentést hordozza. Ennek görög változata a hüper hémón, amit a latin „pro nobis” vagy a német „für uns” fordítás szöveghűen visszaad. Az ószövetséget görögül olvasó római gyülekezet előtt a Bibliából ismeretlen lehetett e görög szópár. Azonban amire a 8. fejezet 31. verséhez érnek, már különleges krisztológiai értelmet nyert, mert az 5,8-ban az **érettünk** (hüper hémón) meghalt Krisztussal állt kapcsolatban. A Róm 8,32-ben majd arról olvasnak, hogy Isten a Fiának nem kedvezett, hanem őt **mindannyiunkért** (hüper hémón) odaadta. Hasonlóképpen, a Róm 8,34-ből arról értesülnek, hogy Krisztus az Isten jobbján esedezik **érettünk** (hüper hémón).

A római keresztyének megérthetik, hogy az apostoli válasz több, mint az ószövetségi „Isten velünk” kép. Számunkra e vallomás a Krisztusban végbement váltsággal áll kapcsolatban. Krisztusban elkezdődött egy esemény, amely a világ bármely pontján élő keresztyén életére biztatóan hat.

Az „Isten velünk” páros hangosan hirdeti a római keresztyéneknek, hogy Isten oly módon van velünk, hogy érettük aktívan cselekszik.

Nehéz olyan környezetben a megmaradásról, az értékekről, a sajátos öntudatról szólni, ahol a többségnek véleménye nem keresztyéni. Nehéz az újjászerveződés, a tartalommal való feltöltődés és hitbéli megerősödés ott, ahol állandó fenyegetettségek között él a gyülekezet. De a keresztyének az „Isten velünk” vallomásból megértik, hogy létük

nem a politikai játszmák függvénye, hanem az érettük cselekvő Isten tettének eredménye. Vagyis, az önmeghatározás és megerősödés pillanatában nincsenek elhagyatva, mert sajátos történelmi helyzetük Istent érettük való folytonos cselekvésre készíti.

3. Kicsoda ellenünk?

A „kicsoda” kérdésszó a meghatározatlanság jegyében áll. A római keresztyének felismerik, hogy a mondat első felére a megismerhetőség és bizonyosság jellemző, ugyanis annak Isten a szubjektuma. A vallomás második felében akárki, bárki, bármi kitöltheti a szubjektum üresen hagyott helyét. Va-

gyis az ellenfél változtathatja arcát és színét. Ez pedig azt üzeni, hogy a mindenkor élő keresztyének számos ismerős/ismeretlen ellenféllel kell szembenéznie, de mindig számíthat arra, aki „tegnap, és ma és mindörökké ugyanaz”, vagyis számíthat az önmagát felfedő, megismertető, szerető Istenre.

Pál saját tapasztalatából szól. Átélt elfogatást, megkövezést, veszedelmet, börtönt, de mindig fel tudott emelkedni az Isten kegyelme által. A gyülekezet is átélt már kiutasítást, szétszórattatást, de elérkezett a visszatérés utáni belső építkezés ideje.

Ebben a helyzetben nem lehet kérdés, hogy van-e értelme az újakezdésnek, vagy nem kell-e külső/belső ellenségeskedések által elvérezni. Számunkra egyértelmű, hogy mindenkor velük az érettük cselekvő Isten.

Ha helyzetükből kifolyóan, a keresztyének Isten irgalmára rászorulnak, Isten jelenléte mellett eltörpül mindaz, amitől félnek, s ami létüket bizonytalanságban tartaná.

Végezetük a Pál által vallomásként, erősítésként, de kérdésként is megfogalmazott „Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk?”-re mi, mai református keresztyének, saját korunkban és feladataink közepette válaszoljunk bátran egyháztörténetünk kiemelkedő alakjának, Bethlen Gábor fejedelmünknek szavaival: „senki nincsen, bizonyára senki nincsen”.

Új rovatot indítunk Reflektorbán címmel, melybe olyan rövid híradásokat gyűjtünk, amelyek az adott lapszám tartalmához igazodva a magyarországi közoktatás – és benne a református pedagógiai intézmények – helyzetét mutatják be.

Egyházi menedék csődbe jutott iskoláknak

„Egyházi menedék csődbe jutott iskoláknak” címmel jelent meg egy írás a július 13-i Népszabadságban. Bölcskei Gusztáv püspök, a Zsinat lelkes elnöke a cikk kapcsán olvasói levelet írt a Népszabadságnak, amit 2007. július 16-án elküldött a Népszabadság szerkesztőségébe.

A Népszabadságtól azt a tájékoztatást kaptuk, hogy a levél megérkezett, de nem óhajtják megjelentetni. Mi kötelességünknek érezzük, hogy ez a levél nyilvánosságot kapjon.

NÉPSZABADSÁG Szerkesztősége

Vörös T. Károly

Főszerkesztő úr részére

Budapest

Bécsi út 122-124.

Tisztelt Főszerkesztő Úr!

Lapjuk múlt pénteki számának 2. oldalán az „Egyházi menedék csődbe jutott iskoláknak” című cikk a felhasznált félinformációk, s a közvetített félígazságok miatt a magyarországi egyházakat, így a Magyarországi Református Egyházat is a valóságtól eltérő helyzetben mutatja be. A cikk azt érzékelteti mintha az egyházak – visszaélve a törvényi lehetőségekkel – az állami költségvetés terhére vállalnának kötelezettségeket.

Példátlannak tartjuk, hogy már júliusban megindul az egyházak által fenntartott közoktatási intézmények finanszírozásával kapcsolatos, a tényleket elferdítő sajtóhadjárat. A MRE, mint ahogy vélhetően a többi Magyarországon működő, valódi egyházi tevékenységet folytató közösség is, aggódva és felelősséggel figyeli a magyar gazdaság sorsát. Szomorúan látjuk, hogy a magyar költségvetés aggasztó helyzetének rendezése érdekében a nagy ellátó rendszerek szükséges átalakítása széleskörű társadalmi egyeztetés nélkül valósul meg. Így történhet meg, hogy szakmai egyeztetések nélkül, az anyagi források megvonásával, leszűkítésével a kormányzat több nehéz helyzetű önkormányzat számára lehetetleníti el a törvény-

ben előírt közszolgáltatások biztosítását, kényszerhelyzetbe hozva az ott élőket.

A MRE az idei esztendőben összesen 3 közoktatási intézményt vett át. Minden esetben alapos előkészítés után és azért, mert az adott településen az egyházi intézmény indításának vagy a már létező intézmény működésének szélesítésére ez a megoldás kínálkozott a leghatékonyabbnak és a legcélszerűbbnek. A MRE az elégtelen állami finanszírozás mellett éves szinten több száz millió forintot fordít iskolái működésének támogatására. Ismételten le kell szögeznünk, hogy az egyházi iskolák nem részesülnek nagyobb állami finanszírozásban, mint az önkormányzati iskolák.

Az intézmények finanszírozásával kapcsolatos esetleges problémák és nehézségek megoldása semmiképpen sem történhet a média különböző eszközein át való üzengetéssel. Közel két esztendeje függőben vannak azok az érdemi tárgyalások, amelyek rövid- és hosszútávon rendezhetik az egyházak által az államtól átvállalt közoktatási feladatok finanszírozásával kapcsolatos kérdéseket. Minden szándékunkkal és akaratunkkal ellenkezőleg, hogy ezt a fontos kérdést - sok más egyéb kérdéssel egyetemben - tárgyalások nélkül, egymásnak üzengetve oldjuk meg. Ismételten kifejezzük nyitottságunkat, készségünket a tárgyalásokra.

Kérjük Főszerkesztős Urat, hogy a kiegyensúlyozott tájékoztatás érdekében lehetőségeik szerint mindent tegyenek meg azért, hogy az egyházakat érintő kérdésekkel kapcsolatosan – így a közoktatás esetében is – az olvasók hiteles képet alkothassanak, hiteles információk alapján.

Tisztelettel:

Budapest, 2007. július 16.

Dr. Bölcskei Gusztáv

Püspök, a Zsinat lelkes elnöke

(www.reformatus.hu)

A „reform” tovább szorítja az egyházi iskolákat

Nagy terhet jelent már tavaly óta a normatív és kiegészítő támogatás csökkenése az egyházi közoktatási intézményeknek és fenntartóiknak. A történelmi egyházak néhány esetben iskolákat szüntettek meg vagy vontak össze, és pedagógusok elbocsátásával is számolnak. Az infláció és közüzemi díjak várható emelkedése további gondokat okozhat.

A Magyar Katolikus Egyház 191 közoktatási intézményt működtet. A 2007-2008-as tanévben a korábbi éveknél is jobban sújtják a katolikus oktatást az intézményfinanszírozási megszorítások, hiszen fenntartók - 14 egyházmegye, 25 szerzetesrend, 4 egyéb egyházi fenntartó - nem rendelkeznek olyan háttérintézményekkel, termelőeszközökkel, pénzforrásokkal, mint az önkormányzatok, amelyek ennek ellenére sincsenek rózsás helyzetben - mondta el Bajzák Erzsébet M. Eszter nővér, a Katolikus Pedagógiai Szervezési és Továbbképzési Intézet vezetője.

A normatív és a kiegészítő támogatás csökkenését az intézményfenntartók az elmúlt években is nagy erőfeszítések és áldozatok árán tudták kompenzálni, de a jövő tanév kilátásai az eddigieknél is riasztóbbak. A normatív finanszírozás változásával és a várható inflációval számolva a hiány országos szinten elérheti a tíz százalékot, ami a katolikus oktatásra vetítve minden bizonnyal magasabb lesz. Ez várhatóan akkora összeg, amit adományokból, jótékonysági akciókból képtelenség fedezni.

A katolikus iskolafenntartók a működés biztosítása érdekében néhány helyen összevontak intézményeket, iskolát azonban nem zártak be. A nehézségek ellenére is meg kívánják őrizni a jelenlegi iskolarendszert, hiszen a 191 intézményi központ összesen 52 000 tanuló számára tudja biztosítani a katolikus szellemiségű nevelést, oktatást. Ez a magyar közoktatás körülbelül négy százaléka.

A Magyarországi Református Egyház - mint az a múlt éves jelentésében olvasható - 152 oktatási feladatot lát el 109 intézmény keretei között. A közfeladatot 28 óvoda, 54 általános iskola, 25 középiskola, 5 szakiskola, 11 művészetoktatási, 6 gyógypedagógiai szakszolgálat és 1 pedagógiai

szakmai szolgáltató intézmény látja el. Az oktató-nevelő munkában több mint 2500 pedagógus vesz részt, a gyermek-, illetve tanulólétszám 30 400.

Papp Kornél, a református egyház Zsinati Oktatásügyi Irodájának vezetője arról tájékoztatót, hogy egyházuk intézményei közül két művészetoktatási intézmény szüntette meg működését a pénzügyi kényszer miatt. Intézményeik alkalmazotti létszámát a szűkülő bevételekhez kellett igazítani. Pontos adat az elbocsátásokról még nem áll rendelkezésünkre, mintegy 50-100 főre számítnak. A költségvetési hiányt a reformátusok szerint a kormányzat okozta azzal, hogy a 2005. évi közoktatási kiegészítő támogatásának elszámolásakor 3,1 milliárdot vont meg a 13 intézményfenntartó egyháztól. Ez körülbelül tanulónként 36 000 forint kiesést jelent.

Ennek következtében az egyházi intézmények nem tudták kifizetni dolgozóiknak a 2006. évi 13. havi illetményt, s 2007 júliusától nem tudják fizetni a 2007. évi 13. havi illetmény időarányos részét sem. Állami kiegészítést erre a célra - szemben a szociális területtel - az egyházi oktatási intézmények nem kapnak. A közlés szerint a 2007. évi hiány körülbelül tanulónként 50 000 forint összegű lehet. 2007. év végétől hideg tél esetén a gázárak kiegyenlítése súlyos finanszírozási gondokat okozhat.

Mihály Zoltánné, a Magyarországi Evangélikus Egyház oktatási osztályának vezetője elmondta, hogy 34 - óvoda, általános iskola, gimnázium, kollégium - önálló jogi személyiséggel rendelkező oktatási intézményük, mintegy 11 000 tanulójuk és 1000 pedagógusuk van.

Az evangélikusok iskolákat nem vontak össze, idén két új intézménnyel bővültek: egy óvodával Hódmezővásárhelyen és egy iskolával Szombathelyen. Így a létszám 270-nel emelkedik. Mihály Zoltánné elmondta azt is: szeptembertől az új normatíva számításával rejtett normatívacsökkenés történik, és ez nagy terhet jelent majd az iskoláknak és fenntartóknak is.

(mti)

Segítség a csurgói gimnáziumnak

Augusztus 23-án, csütörtökön este a viharos szél lefújta a csurgói gimnázium kupolás épületének bádogtetejét - tájékoztatott Fehérné Tüzes Zsuzsanna, az iskola mb. igazgatója. Bár több mint 100 négyzetméter nagyságban nyitva van a tető, az iskolaévet el tudják kezdeni, hiszen fóliával letakarják a nyitott

fedelelet. A nagy eső következtében beázott az épület, de ez az oktatási területeket nem érinti. A vihar a védett parkban is kárt okozott, a fákat tövestől kicsavarta vagy derékba törte. Bellai Zoltán, az iskolaért felelős egyházmegyei bizottság vezetője közölte, hogy sok millió forintos kár keletkezett. Leszakadt a villámhárító, melynek következtében valószínűleg villámcsapás is érte az épületet, hiszen sérült az iskola informatikai rendszere.

Balogh Tibor esperes kérdésünkre elmondta, hogy az amúgy is sok bajjal, küzdelemmel élő iskolát nagyon rosszkor sújtotta a vihar ereje. Reményeik szerint a biztosító segíteni fog, és valószínűleg szükség lesz gyülekezeti támogatásra is. Reméli, hogy amint a síójudi templomnál, itt is összefog az egyházmegye közössége, valamint a kárenyhítésben részt vesznek a gyülekezetek és a hívek is.

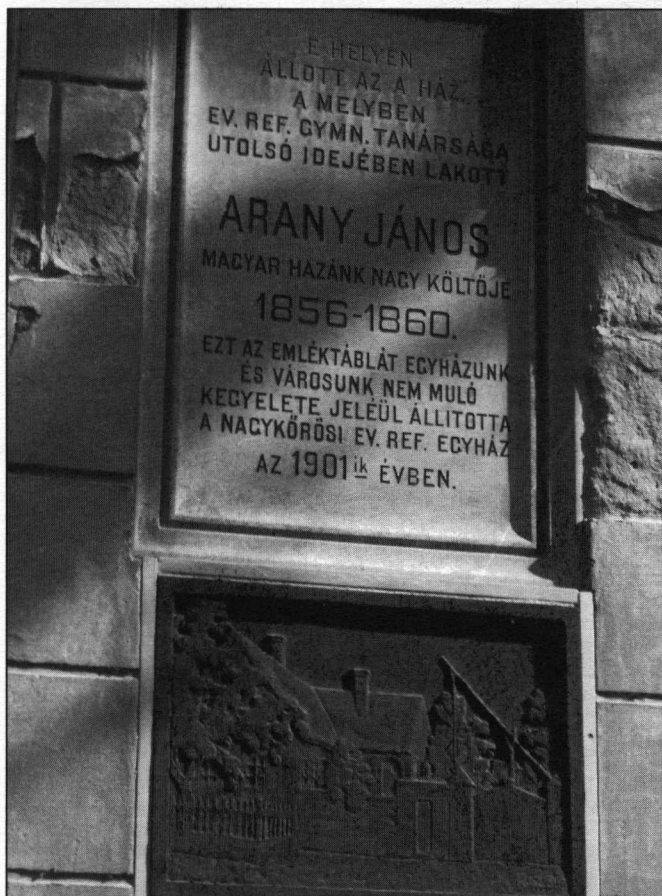
Számlaszám: 11743088-20004295

(www.reformatus.hu)

A Nagykőrösi Református Egyházközség közleményben jelentette be, hogy a Nagykőrösön megrendezett országos tanévnyitó perselyadománya a nagykőrösi gyülekezet kiegészítésével 110.000 Ft lett, amelyet átutaltak a csurgói gimnázium viharkárt szenvedett épületének helyreállítására. Köszönik az összefogást.

Velük együtt több református iskola utalt át adakozásból származó összeget az iskola javára.

(RPI)

Arany János emléktáblája a Református Gyakorló Általános Iskola falán, Nagykőrös

RPI közlemény a hittanoktatási dokumentumokról

1. Az MRE Zsinata 2007. évi II. törvénye 13. §. értelmében a hittanoktatás dokumentumai a következők:

„- létszámjelentő adatlap a református hittanoktatás szervezéséhez,

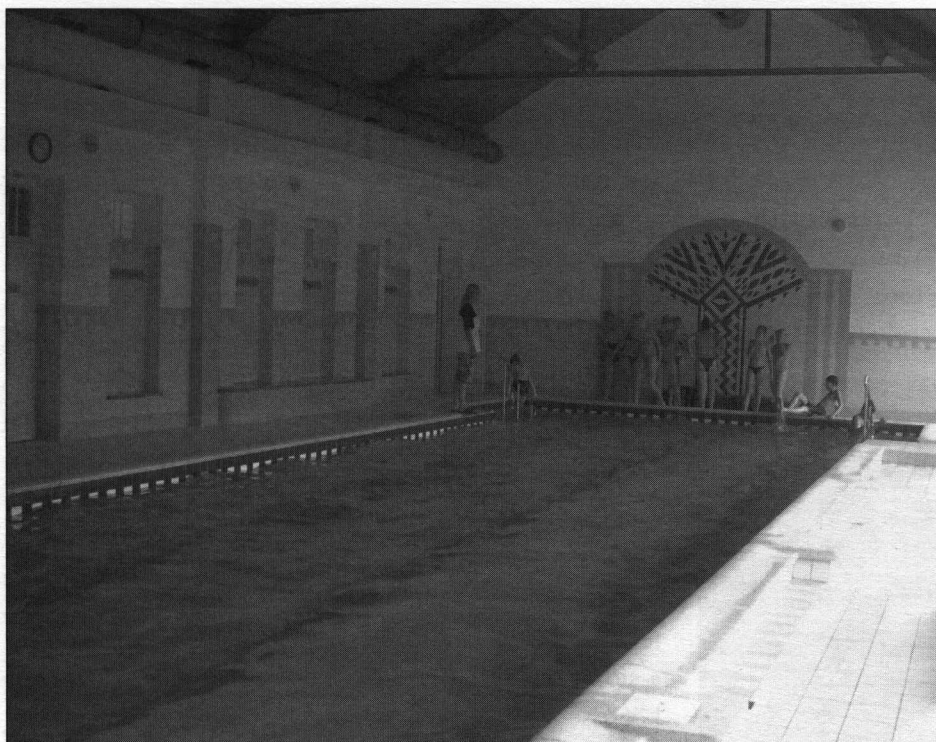
- a hiányzási, haladási, osztályozó napló hit- és erkölcsstan tantárgyból (a napló elektronikusan is vezethető, de minden félév lezárásakor ki kell nyomtatni és hitelesíteni),

- bizonyítvány hit-és erkölcsstan tantárgyból.

A dokumentumok tervezése és kivitelezése a Református Pedagógiai Intézet, terjesztése pedig a Kálvin Kiadó feladata.”

(Az egyházi iskolákban a hit- és erkölcsstanból kapott osztályzatot a tanuló ellenőrző könyvébe, illetve bizonyítványába kell beírni a kötelező tantárgyak közé.)

2. Az RPI elkészítette az új hittanoktatási naplót, közel 50 lelkipásztornak, hitoktatónak illetve vallásnarrának megküldte véleményezésre. A javaslatok figye-

A nagykőrösi Arany János Református Gyakorló Általános Iskola tanuszodája

lembevételével megkezdődtek a Napló nyomdai munkái, így a napló reményeink szerint szeptember első hetétől a Kálvin Kiadó terjesztőitől megvásárolható.

A napló jelenleg kiadott változata 24 tanulóra és 72 tanórára elég rovatot tartalmaz. Várhatóan szeptember 20-ától lesz kapható a napló két újabb változata: 24 tanuló / 36 óra, illetve 36 tanuló / 72 óra.

A kiadott Hit- és erkölcsoktatási napló használható a gyülekezet által szervezett hitoktatás különböző formái során, illetve a közoktatási intézményekben tanrendbe illesztett hit- és erkölcs tanórák dokumentálására (kiváltképp, ha az oktatást csoportbontásban szervezik.)

A református közoktatási intézményekben tanórai keretek között szervezett hit- és erkölcs dokumentálásának hivatalos formája az osztálynapló. Az iskola a helyben szokásos gyakorlat szerint használhat csoportnaplót. E célra az RPI ezt a naplót ajánlja.

3. Az RPI várhatóan decemberre tudja biztosítani az elektronikus naplót. Kéréssel és felhívással fordulunk azokhoz, akik már most is használnak ilyen naplót, hogy az RPI-vel való kapcsolatfelvétel útján segítsék a fejlesztő munkát. A szerzői jogokat tiszteletben tartjuk, az együttműködésről szívesen tárgyalunk.

4. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a hittanoktatási dokumentumok használata során az adatvédelmi előírásokat tiszteletben tartjuk. Ennek részletes feltételeiről és szabályairól az RPI a törvényt bemutató szakmai rendezvényeken részletes tájékoztatást ad.

5. A Hittanoktatásról szóló törvény 2007. szeptember 1-től hatályos. Az RPI állásfoglalása szerint a szeptember 1-je előtt – ill. az RPI által tervezett naplók forgalomba kerülése előtt – beszerzett, más kiadók Hit- és erkölcsoktatási naplói a 2007/2008. tanévben átmeneti jelleggel használhatóak.

6. Az RPI a Zsinati Oktatásügyi Irodával egyeztetve tájékoztatja az érintetteket, hogy a létszámjelentő adatlapok a szokott módon jutnak el az intézményekhez és az egyházközösségekhez, beküldésük is a megszokott rend szerint történik.

Budapest, 2007. augusztus 31.

Református Pedagógiai Intézet

Általános Iskolával bővült a gombai Fáy András Református Alapfokú Művészetoktatási Iskola

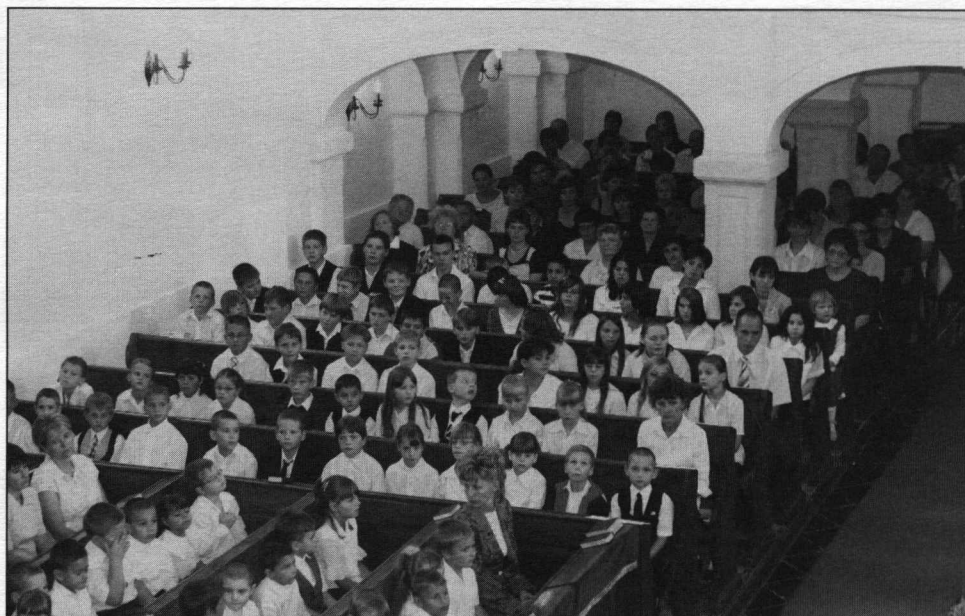
2004. szeptember 1-jén kezdte meg működését a Gombai Református Alapfokú Művészetoktatási Iskola. 130 gyermek vett részt a művészeti oktatásban Zene-művészet, színművészet - Bábművészet és Képző- és Iparművészeti ágban. 2007. szeptember 1-ig a művészeti iskola a Gombai Református Egyházközösség fenn-

tartásában önállóan működött, majd 2007. szeptember 1-től általános iskolával kiegészülve, a község egyetlen iskolájaként kezdte meg működését többcélú közös igazgatású közoktatási intézményként Fáy András Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény néven. A művészetoktatás *Táncművészet*

ággal bővült, beindulhatott a néptánc oktatás. Újra a Gombai Református Egyházközség tulajdonába került a kárrendezés kapcsán az 1904-ben épült iskolaépület, és a Református Egyházközség a fenntartói feladatokat a Gomba Község Önkormányzatával kötött megállapodás alapján vállalta. Ennek értelmében 8 évfolyamos református általános iskolát és alapfokú művészetoktatási intézményt alapított, és tart fent, amellyel Gomba Község Önkormányzatának közoktatási feladatellátásában közreműködik.

(Ács Mihály, református lelkipásztor, Gomba)

Tanévnyitó a gombai református templomban

E számunk szerzői:

Ábrám Tibor	egyházkerületi főgondnok, Tiszáninneri Egyházkerület, Miskolc
Bekő István	lelkipásztor, iskolalelkész, Székelyudvarhely
Dr. Fodor Ferenc	lelkipásztor, Nagykőrös
Magyarné Bogár Ildikó	igazgató, Arany János Református Gyakorló Általános Iskola, Nagykőrös
Papp Kornél	a Zsinati Oktatási Iroda irodavezetője, Budapest
Sáriné Czákó Erzsébet	óvodapedagógus, Pálmácska Református Óvoda, Kecskemét
Suba Lajos	igazgató, Arany János Református Gimnázium, Nagykőrös
Dr. Szabó István	püspök, Dunamelléki Egyházkerület, Budapest
Tapolcsányi Nóra	óvodapedagógus, Pálmácska Református Óvoda, Kecskemét

E számunk képei:

E számunk képeit Nagykőrösön és Mezőörsön lapunk munkatársa készítette. A nagykőrösi országos református tanévnyitóképeit Major Tibortól, az óvodai képeket a kecskeméti Pálmácska Református Óvoda pedagógusaitól kaptuk. Köszönjük!

Következő számaink tartalmából:

Szenvedélyeink

- A szenvedélybetegség kialakulásának fejlődés-lélektani háttere
- Szenvedélybetegség és iskola
- A szülők szerepe a szenvedélybetegségek megelőzésében

Helyesbítés

A Magyar Református Nevelés 2007. évi 3. számában a 2. oldalon tévesen jelent meg a kép aláírása. A técsői parókia Cseh József okleveles építésmérnök, volt zsinati tag tervei szerint készült. Az érintettek szíves bocsánatát kérjük!

Lapunk előfizetési díjai 2007-re:

Lapunk 2007-re előfizethető a mellékelt postai csekken vagy átutalással (OTP 11701004-20192129). A közlemény rovatba írják bele az előfizető nevét és az MRN 2007 rövidítést. Kérjük, ügyeljenek arra, hogy olvasónkat azonosítani tudjuk!

Az előfizetésről számlát küldünk 2007-re. Akik csak a számla beérkezése után utalnak át, kérjük, hogy a lapban található megrendelőlapot a számlakérő adataival faxon vagy postán küldjék vissza az RPI címére.

Lapunk alacsony árfekvését a szerzők önzetlensége és mérték-tartása, illetve a Református Pedagógiai Intézet zsinati költségvetése teszi lehetővé.

Kérünk és buzdítunk mindenkit, hogy a lap megjelenését előfizetésével továbbra is támogassa!

Egy példány ára:	273 Ft	(2 60 Ft + 5% ÁFA)
Éves előfizetési ár:	1638 Ft / év	(1560 Ft + 5% ÁFA)
Kedvezményes éves előfizetési ár*:	1533 Ft / év	(1460 Ft + 5% ÁFA)
ORTE-tagoknak:	ingyenes	

* Református egyházközségeknek, református közoktatási intézményeknek, és ezek munkatársainak, lelkészeinek, református közoktatási szakértőknek, valamint a legalább két éve előfizetőknek.

Magyar Református Nevelés

Megjelenik évente 6 szám.
ISSN: 1585-7565

Kiadja a Református Pedagógiai Intézet (RPI)

1146 Budapest, Abonyi u. 21.

Lapzárta: 2007. szeptember 20.

Felelős kiadó: Márkus Gábor

Főszerkesztő: Márkus Gábor

Szerkesztő: Pompör Zoltán

Postacím: 1440 Budapest 70., Pf: 5.

Tel./Fax: 06-1-351-9842

E-mail: mrn2000@freemail.hu

Tervezés és tördelés:

smArt DesignStudio

Tel.: 06-87-571013

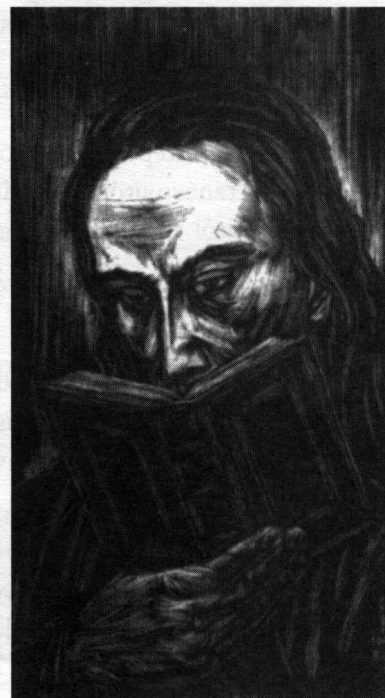
Internet: www.sm-art.hu

Megrendelni a 2007. év számait a kiadó címén lehet.

Korábbi példányok korlátozott számban kaphatóak 168 Ft / db áron.

A kiadó RPI működését támogatja az Oktatási Minisztérium és a Magyarországi Református Egyház Zsinata.

(A szerzők és a szerkesztőség álláspontja egyes kérdésekben eltérhet.)
Észrevételeiket, cikkeiket szeretettel várjuk!

MEGRENDELÉS

Megrendeljük a **Magyar Református Nevelés** pedagógiai szaklap 2007. évi számait _____ példányban.

A megrendelő megnevezése: _____

A megrendelő címe: _____

A számlakérő megnevezése (ha eltér): _____

A számlakérő címe: _____

cégszerű aláírás

